Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ

Ўзбекистон Коммунистик партияси Марказий Қўмитасининг бош нашри

РУЗНОМА 1918 ЙИЛ 21 ИЮНДАН ЧИҚА БОШЛАГАН. ◆ № 33 (20. 900) 1991 йил 15 февраль, жума ◆ Рўзнома йилига 256 марта чиқади. ◆ Баҳоси 8 тийин.

Кеча Тошкентда ўн иккинчи чақириқ Ўзбекистон ССР Олий Кенгашининг навбатдан ташқари тўртинчи сессияси иш бошлади

Ўзбекистон ССР Олий Кенгашининг мажлислари тўғрисида АХБОРОТ

Ўн иккинчи чақириқ Ўзбекистон ССР Олий Кенгашининг навбатдан ташқари тўртинчи сессияси 14 февраль куни Тошкентда иш бошлади. Мажлисни Ўзбекистон ССР Олий Кенгашининг Раиси М. И. Иброҳимов очди.

Сессия қатнашчилари мандат комиссиясининг маърузасини тингладилар. Комиссия раиси **Ш. М. Мирзиёев** маъруза қилди. Қабул этилган қарорда Ўзбекистон ССРнинг янги сайланган халқ депутатлари ваколатлари тасдиқланди.

Сессияда Ўзбекистон ССР Президенти **И. А. Каримов** нутқ сўзлади.

Ўзбекистон ССР халқ депутатлари Литва ва Латвиядаги воқеалар, шунингдек, Форс кўрфазидаги уруш тобора кенгайиб бораётганлиги хусусида СССР Олий Кенгашига ва СССР Президенти ўртоқ М. С. Горбачевга Мурожаатнома қабул қилдилар.

Кун тартиби тасдиқланади. Ўзбекистон ССР халқ депутатлари нархларни бошқариш принциплари ва Ўзбекистон ССРнинг 1991 йилги Давлат бюджети тўғрисидаги масалани, «Корхоналар, бирлашмалар ва ташкилотлардан олинадиган солиқлар тўғрисида», «Ўзбекистон ССР фуқароларидан, ажнабий фуқаролардан ва фуқаролиги бўлмаган шахслардан олинадиган даромад солиғи тўғрисида», «Ер солиғи тўғрисида», «Банклар ва банк фаолияти ҳақида», «Ўзбекистон ССРда тадбиркорлик тўғрисида» (иккинчи муҳокама), «Ўзбекистон ССРдаги корхоналар тўғрисида», «Ўзбекистон ССРдаги жамоат бирлашмалари тўғрисида», «Транспорт воситаларини олиб қочганлик учун жиноий жавобгарликни кучайтириш тўғрисида», «Ўзбекистон ССР Президентининг, Ўзбекистон ССР Олий Кенгаши Раисининг, Ўзбекистон ССР Вице-президентининг шон-шарафи ва қадр-қимматини муҳофаза қилиш тўғрисида»ги Ўзбекистон ССР қонунларининг лойиҳаларини муҳокама қилишлари лозим. Ўзбекистон ССРнинг давлат рамзлари тўғрисидаги, Ўзбекистон ССР Президентининг Фармонларини тасдиқлаш ҳақидаги, Ўзбекистон ССР Олий Кенгаши режа ва бюджет-молия масалалари ҳамда иқтисодий ислоҳот ва маҳаллий ўзини ўзи бошқариш комитетларининг раислари ҳақидаги, Ўзбекистон ССР прокурорининг биринчи ўринбосарини ва ўринбосарларини тайинлаш тўғрисидаги, Ўзбекистон ССР Президенти ҳузуридаги Вазирлар Маҳкамаси қошидаги балоғатга етмаганларнинг ишлари комиссиясининг таркиби ҳақидаги масалалар ҳам муҳокама қилинади.

«Нархларни бошқариш принциплари ва Ўзбекистон ССРнинг 1991 йилги Давлат бюджети тўғрисида» Ўзбекистон ССР Вице-президенти **Ш. Р. Мирсаидов** маъруза қилди.

(Давоми иккинчи бетда).

Ўн иккинчи чақириқ Ўзбекистон ССР Олий Кенгашининг навбатдан ташқари тўртинчи сессиясида. Минбарда Ўзбекистон ССР Президенти И. А. Каримов.

В. Молчанов олган суратлар.

МУРАККАБ ВАЗИЯТДА ОҚИЛОНА СИЁСАТ ЮРИТАЙЛИК

Ўзбекистон ССР Президенти И. А. КАРИМОВнинг республика Олий Кенгаши навбатдан ташқари тўртинчи сессиясида сўзлаган нутқи

Ҳурматли депутат ўртоқлар!

Сессия кун тартибидаги масалаларни қараб чиқишга ўтмасдан аввал мамлакатимизда, республикамизда рўй берган вазият, умуман ҳаммангизга, бутун халқимизга тааллуқли баъзи масалалар ва муаммолар тўғрисида қисқача фикр алмашиб олсак, керакли хулосалар чиқарсак, умумий мақсадга, бугунги талабга жавоб берадиган катта бир иш қилган бўлардик.

Бугунги замон, ҳозирги ҳаётимиз шундай тез ўзгариб бормоқдаки, ҳар куни шу қадар улкан, оламшумул воқеалар юз бермоқдаки, бу вазиятни тушуниш ва ундан тўғри, жамики халқимизга маъқул сиёсат йўлини танлаб олиш, уни рўёбга чиқариш, яъни ҳаётга тадбиқ қилиш жуда ҳам мураккаб иш бўлиб қолмоқда.

Мамлакатда аҳвол кундан-кунга оғирлашиб кетаётганини, турмуш даражаси пасайиб, сиёсий, иқтисодий, ижтимоий вазият, республикалараро, миллатлараро муносабатлар кескинлашиб, баъзи минтақаларда тўқнашувлар бўлиб ва қон тўкилиб турган бир пайтда сайловчиларимиз, халқимиз остонасига қадам қўйиб келаётган мушкул, оғир кунлардан, оддий тил билан айтганда, бало-қазодан сақланишда, биз раҳбарлардан, депутатлардан, жойлардаги етакчилардан халқимиз нажот кутишга ҳақлидир.

Ўзимизнинг олдимизда турган жумбоқлар ва муаммоларимизни фақат ўзимиз бош қотириб ечишимиз мумкин, уларни биз учун ҳеч ким, ҳеч қаёқдан келиб ҳал қилиб бермайди. Буни яхши биласизлар.

Гарчанд Ўзбекистонимиз, эл-юртимизнинг ҳозирги сиёсий-ижтимоий ҳамда иқтисодий аҳволида, таъминот даражасида бошқа республикалар ва минтақалардагига нисбатан ижобий фарқ мавжуд экан, буларнинг ҳаммасига авваламбор халқимизнинг қаҳрамонона, шижоатли меҳнати туфайли эришилаяпти. Булар жойлардаги кўпгина раҳбарлар, вилоят, район, қишлоқ Кенгашлари, давлат маҳкамалари ва жамоат ташкилотларининг раҳбарлари олиб бораётган сиёсатнинг, зўр бериб ишлашнинг, тартиб-интизомни жойига қўйиб олиб борилаётган фаолиятнинг натижасидир. Буни ҳар биримиз тўғри тушуниб, тўғри баҳолашимиз лозим.

Биз ҳаммамиз ҳақиқат кўзига тик қарашимиз керак. Чунки кундан-кунга оғирлашиб кетаётган катта-катта синовлар олдида турибмиз. Ана шу синовлардан халқимизни, бизларга ишонган фуқароларнинг бурнини қонатмасдан, йўқотишларга йўл қўймасдан, келажакдаги порлоқ ҳаёт учун замин тайёрлаб ўтсак, бу синовлар қанча давом этишини ҳозир аниқ айтиш қийин, шундагина зиммамиздаги бурчни бажарган, одамларнинг ишончини оқлаган бўлур эдик.

Ҳозирги оғир, мавҳум, тобора чалкашиб бораётган бир пайтда, мураккаб вазиятда бутун Иттифоқ олдида турган муаммоларни, бугунги ва эртанги сиёсатни чуқур, атрофлича таҳлил қилиб, ўзимизнинг аниқ-равшан йўлларимизни белгилаб олиш, Ўзбекистон халқларининг келажаги, тақдири ҳақидаги ҳақиқатни, ҳеч нарсани яширмасдан, ўйин қилмасдан аниқ айтиш керак. Биринчи навбатда Ўзбекистон манфаатини кўзлаган ҳолда, меҳнат аҳлига мақбул келадиган муносиб сиёсатни ишлаб чиқишимиз ва уни изчил олиб боришимиз, амалда татбиқ қилишда қаттиқ туришимиз зарур.

Хўш, азиз дўстлар, қанақа муаммолар ва синовлар тўғрисида сўз кетаяпти? Келинг, шу масалалар юзасидан ўртоқларча гаплашиб олайлик.

Биринчидан, Иттифоқ шартномасига муносабат. Охирги икки йилда ана шу Шартнома хусусида билдирилаётган ҳар хил фикрлар ва қарашлардан рўзномалар, телевидение, радио орқали хабардормиз. Бутун мамлакатда, жумладан, Ўзбекистонимизда ҳам қанақа муносабат билдирилаётгани сизларга маълум. Лекин мана шу минбардан туриб, ҳозирги энг долзарб, айтайлик, келажак сиёсати аниқланаётган пайтда шу масалада сизлар билан очиқ-ойдин фикр алмашиб, изчил йўлимизни белгилаб олишимиз керак. Чунки келажак тақдиримизни ҳал қиладиган бу масала талабадан бошлаб меҳнат ветеранигача, ишчидан тортиб зиёлигача — ҳаммамизни қизиқтиради, ўйлантиради.

Даставвал шуни айтиш керакки, янги Иттифоқ шартномасини тузишда анча кечикдик. Икки йил олдин бу масалани кўтарган Болтиқбўйи республикалари овозига ҳеч ким қулоқ солмади, марказда ўтирганлар уларнинг таклифларини қабул қилмадилар, ишни пайсалга солдилар.

Баъзи раҳбарлар эски, яъни 1922 йилги, ҳозирги талабга жавоб бермайдиган Иттифоқ шартномасини яна олдинга суриб, бизларга ҳеч қанақа янгилик керак эмас, деганларича оёқни тираб ўтираверишди. Бунақа ёндашиш ўзининг салбий натижасини ва аччиқ мевасини мана энди бераяпти.

Агар ўша пайтда, келажакни олдиндан ўйлаб, унитар давлат сиёсатидан, буйруқбозлик тартиботи ва услубларидан бош тортиб, республикаларга, халқларга, жойлардаги ҳокимиятга уларнинг қонуний ҳуқуқлари, мустақиллик берилган тақдирда ҳозирги оғир аҳвол содир бўлмасди. Ишламайдиган заминдан узилган қонунлар вужудга келмасди. Марказ чиқарган қонунлар билан республикалар қабул қилган қонунлар ўртасида зиддият пайдо бўлмасди, аксинча, бир-бирини тўлдирарди. Иттифоқ шартномаси ўз вақтида тузилганда, ҳокимиятда парокандалик, халқ хўжалигида, ишлаб чиқаришда узилишлар бўлмасди, юқори ва қуйи ташкилотлар орасида бири иккинчисини менсимаслик вужудга келмасди, ҳеч бўлмаганда мамлакат бу қадар оғир аҳволни бошдан кечирмасди, миллатлараро алоқалар ва муносабатлар бунчалик кескинлашмасди.

Хўш, Ўзбекистоннинг янги Иттифоқ шартномасига муносабати қандай? Бу борада ўртага қўядиган шартларимиз, талабларимиз, ўз қарашларимиз нималардан иборат?

Авваламбор, янги Иттифоқ шартномасига нисбатан Ўзбекистоннинг муносабатини белгилашда қуйидагиларни эътиборга олиш зарур. Жумҳуриятимизнинг иқтисодий аҳволи анча оғир, ечилмай ётган муаммолар беҳад, халқ-

(Давоми иккинчи бетда).

ФУҚАРОЛАРНИНГ ҲУҚУҚЛАРИ ВА ЭРКИНЛИКЛАРИНИ ҲИМОЯ ЭТАЙЛИК

ЎЗБЕКИСТОН ССР ХАЛҚ ДЕПУТАТЛАРИНИНГ ССР ИТТИФОҚИ ОЛИЙ КЕНГАШИГА ВА СССР ПРЕЗИДЕНТИ ЎРТОҚ М. С. ГОРБАЧЕВГА МУРОЖААТНОМАСИ

ЛИТВАда ва Латвияда январь ойида рўй берган ва одамларнинг ҳалок бўлишига олиб келган фожиали воқеалар кўп миллатли Ўзбекистон меҳнаткашларини жуда ҳавотирга солиб, ташвишлантирмоқда, Одамлар у ёки бу республикада рўй бераётган салбий жараёнлар демократияга қаттиқ зарба бўлаётганидан, ҳуқуқий давлатимизнинг шаклланишига таъсир этаётганидан ташвишланмоқдалар.

Ўзбекистон ССР Олий Кенгаши мамлакатимиз оғир иқтисодий ва сиёсий таназзулни бошидан кечираётган, одамларнинг омонлиги хавф остида қолган ҳозирги кунда ҳар бир шаҳар, ҳар бир вилоят, ҳар бир айрим республикадаги тинчлик ва миллий тотувлик муҳим аҳамият касб этмоқда, деб ҳисоблайди. Республика Олий Кенгаши учун бугунги кунда ҳар бир оиланинг осойишталигини, хавфсизлигини ва фаровонлигини таъминлашдан, аҳолини озиқ-овқатлар ва барча зарур нарсалар билан узлуксиз таъминлашдан, минтақаларнинг экология аҳволини яхшилаш юзасидан шошилинч чора-тадбирлар кўришдан, жиноятчиликка, чайқовчиликка, порахўрликка, яширин иқтисодиётга, ҳар бир кишининг нормал ҳаёт кечиришига халақит бераётган барча нарсаларга қарши курашишдан ҳам муҳимроқ иш йўқ.

Курашаётган кучларнинг қарама-қаршилигини дарҳол тўхтатиш зарур. Барча сиёсий партиялар ва ҳаракатлар жамият қандай фожиа ёқасида турганини тушуниб олишлари муҳим. Ҳар турли қуролли тузилмаларни қонундан ташқари деб эълон қилиш лозим. Зарур бўлган жойларда оналар, ветеранлар, депутатлар, дин арбоблари ва бошқа нуфузли кишилар иштирокида яраштирувчи ва келиштирувчи комиссиялар зудлик билан ишга киришиши керак.

Бугунги кунда одамлар миллий адоватга йўл қўймаслик, турли миллатларга мансуб фуқаролар ўртасида тинчлик ва тотувлик бўлишини таъминлаш, демократияни, инсоннинг шани ва қадр-қимматини ҳимоя қилиш ҳақидаги ўй ва ташвишлар билан яшамоғи лозим.

Мамлакатимиз бозор муносабатларига ўтаётган, ҳамма жойда нарх-наво ошаётган, аҳолининг турмуш даражаси пасайиб кетаётган бугунги кунда ҳокимият идораларининг, ҳукуматнинг, давлат муассасалари, корхоналари ва ташкилотларининг энг муҳим вазифаси — фуқаролар манфаатларини, айниқса, қариялар, болалар, ўқувчилар, кўп болали оилалар, ёлғизлар, ногиронлар ва аҳолининг бошқа ижтимоий ночор гуруҳлари манфаатларини ҳимоя қилиш учун мумкин бўлган ҳамма чораларни кўришдан иборатдир.

Ўзбекистон ССР Олий Кенгаши СССР Олий Кенгашига, мамлакат Президенти ва ҳукуматига, республикаларнинг Олий Кенгашларига мамлакатда ва ҳар бир минтақада тинчлик ҳамда осойишталикни таъминлаш, СССР Конституцияси бериб қўйган барча ҳуқуқлардан фойдаланиб, вазиятни тезлик билан нормаллаштириш ҳамда қаерда юз берган бўлишидан қатъи назар, миллий адоватни бартараф этиш, фуқароларининг ҳуқуқлари ва эркинликларини муҳофаза этиш учун бор имкониятларни ишга солиш даъвати билан мурожаат қилади.

Ўзбекистон ССР Олий Кенгаши ўзаро курашаётган гуруҳлар ўртасидаги низони ҳал этиш учун куч ишлатишни, айниқса, ҳарбий кучдан фойдаланишни қатъиян қоралайди. Вужудга келаётган муаммоларни бартараф қилишнинг бирдан-бир маъқул йўли уларни мулоқот ва бир-бирини тушуниш асосида сиёсий усуллар билан ҳал қилишдан иборат деб ҳисоблаймиз.

Ўзбекистон ССР Олий Кенгаши.
Тошкент шаҳри,
1991 йил, 14 февраль.

УМУМИЙ ҲАМЖИҲАТЛИККА ЭРИШИШ УЧУН КУРАШАЙЛИК

ЎЗБЕКИСТОН ССР ХАЛҚ ДЕПУТАТЛАРИНИНГ ССР ИТТИФОҚИ ОЛИЙ КЕНГАШИГА ВА СССР ПРЕЗИДЕНТИ ЎРТОҚ М. С. ГОРБАЧЕВГА МУРОЖААТНОМАСИ

ЎЗБЕКИСТОН ССР Олий Кенгаши йигирма миллионли кўпмиллатли Ўзбекистон халқининг майли ва хоҳиш-иродасини ифода этиб, Форс кўрфазидаги кескин халқаро можаронинг янада чуқурлашиб кетишидан ниҳоятда ташвишланмоқда. Қонли уруш бегуноҳ одамларнинг нобуд бўлишига, тинч шаҳар ва гўшаларнинг, ноёб маданий ва тарихий марказларнинг, араб ва Шарқ мусулмонлари осори атиқаларининг ер билан яксон бўлишига, экологиянинг ҳалокатга учрашига, халқлар ва миллатларнинг ўзаро ғанимлигига олиб келмоқда.

Мамлакатимиз ҳамда республикамизнинг сарҳадларига яқин ерларда давом этаётган уруш кун сайин ва соат сайин тобора авжига чиқаётганлиги ва даҳшатли тус олаётганлигига биз лоқайд қарай олмаймиз. Урушнинг давом этаётган ҳар бир куни — бу янги қурбонлар, оналарнинг фарёди ва мотами, бу минг-минглаб жувонмарг қилинган ва мажруҳ этилган тақдирлар, бу бизнинг ва келажак авлоднинг ҳалокатли, башорат қилиб бўлмайдиган аянчли тақдири демакдир.

Можарони сиёсий йўл билан ҳал этиш учун барча имкониятлардан фойдаланилмагани кун сайин аён бўлиб қолаётир. Лекин ҳозир ҳам ақл-идрок билан иш тутиб сўнгги ўн йилликлар ичида энг йирик қирғинбаротга айланган бу урушни тўхтатиб қолиш мумкин. Биз ўртоқ М. С. Горбачевнинг 1991 йил 9 февралдаги Баёнотида баён этилган ташаббусларни тўла-тўкис қўллаб-қувватлаймиз.

Ўзбекистон халқларининг қатъий талабини инобатга олиб Ўзбекистон ССР Олий Кенгаши хунрезликни ва ҳарбий ҳаракатларни зудлик билан тўхтатиш, низоларга чек қўйиш ҳамда бу минтақада БМТ Хавфсизлик Кенгашининг маълум резолюциялари руҳида тинчлик ва умумий ҳамжиҳатликка эришиш учун СССР Олий Кенгашини ва СССР Президентини жаҳон ҳамжамиятидаги ўз нуфузи ва обрў-эътиборидан фойдаланиб, қўшимча чора-тадбирлар кўришга, куч-ғайратни оширишга, барча сиёсий воситаларни ишга солишга даъват этади. Бу адолат мезонига ва умумбашарий қадриятларга, мамлакатимизнинг давлат манфаатларига мос келиши шак-шубҳасиз.

Ўзбекистон ССР Олий Кенгаши.
Тошкент шаҳри,
1991 йил, 14 февраль.

ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ КЕНГАШИНИНГ ҚАРОРИ

ЎЗБЕКИСТОН ССР ХАЛҚ ДЕПУТАТЛАРИНИНГ ВАКОЛАТЛАРИНИ ТЎҒРИ ДЕБ ТОПИШ ҲАҚИДА

Ўзбекистон ССР Олий Кенгаши Мандат комиссиясининг тақдимномасини қараб чиқиб, Ўзбекистон ССР Конституциясининг 104-моддасига мувофиқ **қарор қилади:**

Қуйидаги Ўзбекистон ССР халқ депутатларининг:

1990 йил 25 ноябрда Фарғона вилоятидаги 423-Чувалланчи сайлов округидан сайланган Фарғона вилояти 3-агростройтрести бошқарувчисининг ўринбосари Ҳакимжон Қодировнинг;

1990 йил 16 декабрда Тошкент шаҳридаги 37-Қорақамиш сайлов округидан сайланган Тошкент чинни заводининг директори Файзулла Неъматуллаевич Раҳматуллаевнинг;

1990 йил 16 декабрда Бухоро вилоятидаги 178-Олот сайлов округидан сайланган Ўзбекистон Компартияси Бухоро вилоят комитетининг иккинчи котиби Юрий Михайлович Сажневнинг ваколатлари тўғри деб топилсин.

Ўзбекистон ССР Олий Кенгашининг Раиси
М. ИБРОҲИМОВ.
Тошкент шаҳри,
1991 йил 14 февраль.

Ўн иккинчи чақириқ Ўзбекистон ССР Олий Кенгашининг навбатдан ташқари тўртинчи сессияси

МУРАККАБ ВАЗИЯТДА ОҚИЛОНА СИЁСАТ ЮРИТАЙЛИК

(Давоми. Боши биринчи бетда).

нинг турмуш даражаси паст, ичимлик суви танқис, экология, Орол фожиаси қалбларни ўртамоқда, суғориладиган ер етишмайди, анчагина озиқ-овқат маҳсулотлари ва саноат моллари ташқаридан олиб келинмоқда, четга эса асосан хом ашё чиқарилмоқда, ишсиз юрган одамларимизнинг сони кўп, аҳволи танг.

Ишлаб чиқариш кучлари, саноат корхоналари, ишлатиладиган техника ускуналари, технология хароб аҳволда. Буларни бошқатдан қуриб чиқиш, замонавий талабга жавоб берадиган даражада қуриб олиш учун катта маблағ керак.

Яна бир муҳим масалани ҳисобга олишимиз лозим. Бугунги халқ хўжалигимиз минг-минг йўллар орқали Бутуниттифоқ корхоналари билан ипсиз боғланган. Бунақа алоқаларни бирдан узиб ташлаш — оқилона иш бўлмайди.

Ҳозирги вазиятни ва юзага келган аҳволни ҳисобга олганда, бу муаммоларни Ўзбекистоннинг якка ўзи ечиши анча қийин. Шуни назарда тутиб, марказдан бериладиган ёрдамни эътиборга олиб, ўзимизни Иттифоқ таркибида кўриб сиёсат юритишимиз, яъни келажагимизни белгилашимиз лозим, деб ўйлайман.

Лекин биз эскича, ортиқча марказлаштирилган, буйруқбозликка асосланадиган, эскирган қоидалар бўйича иш юритадиган Иттифоқ таркибига киришга рози бўлмаганмиз ва мутлақо рози бўлмаймиз ҳам.

Федерация таркибига кирадиган тақдирда ўз мустақиллигига эга бўлган давлат сифатидагина шартномага имзо чекишимиз мумкин. Бу — аниқ гап, ўртоқлар!

Бизнинг асосий талабимиз мулкчилик тўғрисида. Ўзини мустақил деб билган давлат ўз ҳудудида бўлган барча ер ости-ю ер усти бойликларига, ишлаб чиқарувчи кучларига фақат ўзи ҳеч сўзсиз эгалик қилмоғи керак.

Шу билан бир қаторда, Ўзбекистон ўз бойликларидан ва ишлаб чиқариладиган маҳсулотдан фойдаланиши масаласида ҳам эркин бўлиши зарур. Жумладан, хорижий мамлакатлар билан иқтисодий, ижтимоий ва сиёсий алоқалар боғлашда — барча соҳаларда марказ билан стратегик, узоққа белгиланаётган мақсадлар бўйича аввалдан келишиб олишимиз ва ўз сиёсатимизни ўзимиз юргизишимиз зарур. Умуман марказ билан муносабатимизни аниқлашда, унга бериладиган ҳуқуқлар, унинг зиммасидаги вазифаларни белгилашда ўз ихтиёримизни қўлдан чиқармаслигимиз шарт. Мудофаа масалалари, космос, ядро соҳалари, алоқа воситалари, темир йўл, ҳаво флоти ва ҳоказолар унинг тасарруфида бўлади. Ана шу масалаларни биргаликда ҳал этишни Федерация учун ҳам, уни таъсис этувчи республикалар учун ҳам энг мақбул йўл, деб ҳисоблайман.

Яна бир муҳим масала, Ўрта Осиё ва Қозоғистонда сув таъминотини олайлик. Бу муаммони қўшни беш республика биргаликда, ўзаро келишувга асосан, мақбул тарзда ечиши мумкин, холос. Оролни бир ёқадан бош чиқарибгина қутқариб қола оламиз.

Ёки бўлмаса армияни олиб кўрайлик. РСФСР ҳукумати сингари Ўрта Осиё республикалари ва Қозоғистоннинг ҳар бири алоҳида-алоҳида армия тузишини мен тўғри йўл деб ҳисоблайман.

Яқинда бу масала кўтарилаётганда ўз фикримни айтдим. Агар Россия ўз армиясини тузса (у Совет Армиясининг 70 фоизини ташкил этади), Иттифоқ армияси бўлмайди. Демак ё Иттифоқ армияси бўлиши керак ёки Россия армияси бўлиши керак. Акс ҳолда Қирғизистонда армия албатта тузилиши зарур. Қозоғистонда ҳам, Тожикистон ва Туркманистонда ҳам. Ва, шубҳасиз, бизда ҳам. Кимки ўзини катта тутса, бошқалар ҳам ундан қолишмайдилар, ахир. Инсон табиати шунақа.

Айтайлик, Ўрта Осиё ва Қозоғистонда армия тузилса, бешта армия пайдо бўларди. Ахир уларни қуроллантириш керак. Бу ерда ҳарбий хизматчилар, армиядан келганлар ўтиришибди, мен уларга ўргатсам нотўғри чиқар. Мана ҳозир Ироқни бомбардимон қилаётган Б-1 самолётини олсак, уни ишлаб чиқариш учун АҚШ бир миллиард доллардан кўпроқ маблағ сарфламоқда.

Ёки бўлмаса долзарб масалалардан яна бири — энергетика таъминотини олиб кўрайлик, сув мўл-кўл бўлганда Қирғизистон ва Тожикистонда электр қуввати бисёр бўлиб, бизлар у ердан арзон гидроэнергия оламиз. Мабодо сув озайса, Ўзбекистоннинг гази билан ишловчи иссиқлик электр станциялари яратган нурдан Қирғизистон ва Тожикистон ҳам баҳраманд бўлади.

Айтгандай, шартномани бугунги кунда тўла ҳолда ва бир йўла тасдиқлаш асосий мақсад эмас. Ҳозирги вазиятда талаб шуки, шартноманинг айрим қисмларини алоҳида-алоҳида кўриб чиқиш ва тасдиқлай бориш зарур. Шу кунларда марказда республикаларнинг вакиллари Иттифоқ шартномаси доирасида кўриб чиқаётган масалалардан бири Иттифоқ билан жумҳуриятлар орасидаги вазифалар тақсимотини белгилаб, ҳуқуқларни чегаралаб, ойдинлаштириб олишдан иборат бўлмоқда.

Иттифоқ шартномаси тўғрисида гап кетар экан, унинг устида олиб борилаётган ишларни охиригача аниқлашдан олдин бир саволга жавоб беришимиз лозим ва шундан кейин бу ишнинг давомини кўришимиз мумкин: шартнома у ёқда турсин, Иттифоқнинг ўзи бизларга, халқимизга керакми ё йўқми? Мабодо керак бўлса, қанақа Иттифоқ керак?

Шу мақсадда 17 март куни Бутуниттифоқ референдуми, яъни овоз бериш ўтказилади. Ўзбекистонда яшаётган халқлар кўпчилик қатори ана шу саволга жавоб қайтариши зарур, деб ўйлайман.

Яна бир гапни айтишим лозим: референдум керак эмас, деб овоза тарқатиб юрган кимсалар оддий кишиларнинг фуқаролик ҳуқуқларини менсимаяптилар. Референдумда қатнашиш, кимлигидан, саводсиз ёки саводлилигидан, қаёқда бўлиши ва туришидан қатъи назар — ҳар бир фуқаронинг конституцион ҳуқуқи. Бундай ҳуқуқни ҳеч ким, ҳеч қачон бирор одамнинг қўлидан олиши мумкин эмас, биз бунга йўл ҳам қўймаймиз.

Болтиқбўйи республикаларида содир бўлаётган фожиали воқеалар хусусида икки оғиз сўз. Шу йилнинг бошида Вильнюс ва Рига шаҳарларида юз берган қонли ҳодисалар кўпчиликни ташвишга солмоқда. Биз ҳаммамиз қонун тарафдори бўлишимиз зарур. Ким бўлмасин, қонунга хилоф ҳаракатлар билан ўз мақсадига эришмоқни истаса, бунақа ҳаракат албатта салбий оқибатга олиб келади. Инсон қони тўкилишига сабаб бўлган айбдор шахсларга нисбатан кескин чоралар кўрилиши зарур, деб ҳисоблаймиз. Токи бундай салбий ва фожиали воқеалар бошқа минтақаларда такрорланмасин.

Форс кўрфазидаги қирғинбарот уруш ҳаммани ташвишга солмоқда. СССР Президентининг куни кеча матбуотда эълон қилинган баёнотида бу ҳол таъкидлаб ўтилди. Фақат Форс кўрфазидаги мамлакатлар эмас, бутун дунё хавф остида қолмоқда.

Ҳозирги танг пайтда Совет Иттифоқи Президентининг Ироқ президентига очиқ мурожаат қилиши, можарони тинч йўл билан бартараф этишга чақириши, президент Саддам Ҳусайн билан учрашиш учун шахсий вакилини юбориши айни муддаодир.

Ўзбекистон ССР Олий Кенгаши Раёсати ва Ўзбекистон ССР Президенти ҳузуридаги Вазирлар Маҳкамаси ўтган ойда биргаликда қабул қилган баёнотларида ҳам халқимиз фикри, азму иродаси ифодаланган эди.

Биз қурол ишлатишга ҳамиша қаршимиз. Жаҳолатни ақл-заковат билан енгиш тарафдоримиз. Айтиб ўтилган мана шу масалалар бўйича Олий Кенгаш ўз фикрини билдирса, мақсадга мувофиқ бўлур эди, деб ўйлайман.

Энди нарх-наво сиёсатига қисқача тўхталиб ўтаман. Нега деганда, ҳаммани ташвишга солаётган бу масала бўйича Ш. Р. Мирсаидов батафсил сўзлаб беради ва тегишли мулоҳазалар билдиради.

Содда ва аниқ қилиб айтсам, нарх-наво борасида бизнинг сиёсатимиз қуйидагича.

Биринчидан, агар нарх-наво оширилиши туфайли халқимиз кўрадиган зиённи қоплаш механизмини топмасдан туриб, бу тадбирга киришилмайди. Бундан мақсад оддий халқ оммасини, айниқса камбағал ва муҳтож кишиларни иқтисодий жиҳатдан ҳимоя қилишдир. Мабодо нарх-наво ошадиган бўлса, то унгача мана шу тадбир натижасида халқимиз гарданига тушадиган зарарни қайси ҳисобдан, қандай қилиб қоплаш масаласини ечиб олишимиз ва Иттифоқдан ёрдам талаб қилишимиз керак.

Иккинчидан, муҳим нуқталардан бири шуки, 1991 йилда Ўзбекистонда нон ва бошқа ун маҳсулотларининг нархи ошмайди. Бу хусусда бошқа таклифлар ҳам бор. Лекин менинг шахсий фикрим—нон ва ун маҳсулотлари нархини оширмаслик.

Учинчидан, яна бир муҳим янгилик шуки, нарх-наво оширилиши туфайли вужудга келадиган зарарни қоплаш механизмини жорий қилиш орқали Ўзбекистондаги оз маош оладиган моддий жиҳатдан етарли таъминланмаган, камхарж кишиларнинг турмуш даражасини ўртача даражага яқинлаштириш кўзда тутилмоқда.

Хуллас, нарх-навонинг ошиши аҳолини моддий жиҳатдан қийин аҳволга солиб қўйишига йўл бермаслигимиз керак.

Оғир синовлардан ўтиш пайтида, шубҳасизки, мустаҳкам тартиб-интизом бўлиши зарур. Буни ҳаммамиз англаб олайлик. Хўш, тартиб-интизомни қандай тушунишимиз керак?

Ҳар бир инсон, хоҳ у оддий фуқаро, хоҳ у каттакон раҳбар бўлсин—бундан қатъи назар, ўз халқининг, шу тупроқда истиқомат қилаётган элу элатларнинг манфаатини кўзлаб, ҳимоя қилиб яшаши ва ишлаши зарур.

Умуман, катта тарихни олиб кўрсак, халқ қанчалик уюшган бўлса, раҳбарият билан бир жону бир тандек ҳаракат қилса, яъни якдиллик қарор топса, камолот юз беради, давлат кучли, юрт фаровон бўлади.

Тарихимизда шундай хунук вақтлар ҳам бўлганки, баъзи раҳбарлар ўз халқини бадном қилиб кўрсатдилар. «Пахта иши» дея бутун дунёга жар солиб, бунинг устига ана шу «иш»ни баҳолашга четдан «қози»ларни олиб келиб, ўз халқига азоб бериб, ўзи эса томошабин бўлиб туришни инсонга, раҳбарга ярашмайдиган қилиқ деб биламан. Бундай шармандали ишлардан ҳам тегишли сабоқ чиқаришимиз зарур.

Ўзбекистоннинг нажоти фақат ўзимизда, шу заминда. Нажот қидиришда бошқа ёқларга мурожаат қилиш билан рўшноликка чиқиб бўлмайди, фақат бегоналар олдида шармандалари чиқиб, кулги бўлганлари қолади, холос.

Бирлашган ўзар, дейди халқимиз. Келинглар, якдил бўлайлик, бир ёқадан бош чиқариб бу оғир кунлардан ҳам омон-эсон ўтиб олайлик!

Дўстликка, биродарликка чорларканман, шу ўринда улуғ Навоийнинг бир мисрасини келтириб ўтмоқчиман. Зотан, бу йил Навоий йили деб эълон қилинган экан, улуғ бобомизнинг руҳи бизларнинг эзгу курашларимизда мададкор бўлажак, деб умид қиламан.

«Жаҳон бўлмасин дўст, гар бўлмаса дўст», дейди Алишер Навоий. Бу мисранинг мазмуни кенг ва чуқур. Навоий йилида улуғ бобомиз айтган насиҳатларга қулоқ солиш, унинг доно фикрларини амалга ошириш бизлар учун ҳам фарз, ҳам қарздир. Ер юзининг турли минтақаларида, масалан Форс кўрфазида уруш-жанжаллар, мамлакатимизда тўс-тўполонлар бўлиб турган бир пайтда Навоий бобомиз тараннум этган тинчликни, омонликни астойдил ҳимоя қилайлик. Чунки дўстлик бўлса, эл-юртимизда тотувлик, осойишталик ҳукм сурса, эзгу ниятларимизга албатта етамиз. Бунга ишончим комил. Ҳаммангизга азиз дўстлар, ана шу йўлда, ана шу курашда омад доимо ёр бўлсин!

ҲУҚУҚШУНОСЛАР КЕНГАШИ

● Москва, 13 февраль. (ТАСС мухбири). Прокуратура идоралари ходимларининг Бутуниттифоқ кенгаши ўз ишини тамомлади. Кенгаш ишида СССР Президенти М. С. Горбачев иштирок этди.

Республикалар, ўлкалар, вилоятлар прокурорларининг нутқларида мамлакатда қонунчиликнинг аҳволидан хавотирлик билдирилди. Маданийлашган демократик жамиятни, ҳуқуқий давлатни қарор топтириш жараёнлари жиддий қийинчиликларга дуч келганлиги айтиб ўтилди. Ҳар қандай масалаларни ҳуқуқ нуқтаи назаридан эмас, балки ўзбошимчалик билан берилган кўрсатмалар нуқтаи назаридан ҳал этишга уринишлар сезилмоқда. Ҳуқуқни инкор этиш ҳар қачонгидан кўра устунлик қилмоқда. Энг қўпол, ошкора ва зўравонлик шаклларидаги жиноятчилик кўпаймоқда. Миллатлараро заминдаги можаролар тўхтамаяпти. Интизом ва тартиб бўшашиб кетганлиги натижасида юзага келган бўшлиқ ўрнини ўтиш даври қийинчиликлари ва муаммоларидан фойдаланаётган яширин иқтисодиёт эгалламоқда. Бошқа сабаблар билан бир қаторда бу фуқароларнинг ҳуқуқлари ва манфаатларини назар-писанд қилмасликка ва камситишга олиб келмоқда. Вужудга келган вазиятда прокуратура фаолиятидаги камчиликлар, айниқса, яққол намоён бўлди.

Ҳозирги вақтда прокуратура идоралари учун энг муҳими — прокурор системасида сезилаётган тарқоқликка барҳам беришдан, ҳуқуқ соҳасидаги бебошлик мамлакат ва ҳар бир фуқаро тақдири учун ҳалокатли эканлигини ҳар бир прокурор чуқур англаши асосида уни бирлаштиришдан иборат, деб таъкидлашди нотиқлар. Куч-ғайратни қонунчиликни мустаҳкамлашнинг энг муҳим соҳаларига сафарбар этиш, бугунги кундаги фаолият мезонларини аниқ белгилаб олиш — муҳим вазифадир. Айни шунинг учун ҳам прокуратурани ўзига хос бўлмаган вазифалардан ҳоли этиш зарур. Бошқарув идораларини прокурорлар билан ҳар қандай алмаштиришга, долзарб хўжалик фаолиятига аралашувга йўл қўйиб бўлмайди. Бундай уринишлар назоратни сусайтиради, холос.

Кенгаш иши якунлари юзасидан қабул қилинган қарорда аниқ-равшан ҳаракат дастури белгилаб олинди. Дастур жамиятдаги вазиятни барқарорлаштириш манфаатларини кўзлаб ягона прокурор системаси имкониятини тўлароқ очиб бериш ва ундан фойдаланишни ўз олдига мақсад қилиб қўйган. Қонунчиликни бузадиган, фуқароларнинг ҳуқуқ ва манфаатларини камситадиган маҳаллийчилик ва маҳкамачиликка мустаҳкам тўсиқ қўйиш керак. Жиноятчиликка қарши кураш тўғри йўлга қўйилиши устидан янада самарали назорат қилиш лозим. Прокурорнинг бурчи СССР қонунларини, СССР Президентининг Фармонларини рўёбга чиқаришга бутун чоралар билан кўмаклашишдан иборат.

Кенгашда М. С. Горбачев нутқ сўзлади.

● *17 март — СССР референдуми куни*

СССР халқ депутатлари IV Съездининг умумхалқ овоз бериши тўғрисида қабул қилган қонунига мувофиқ республикамизда умумхалқ референдуми ўтказишга қарор қилинди. Ана шу сиёсий кампанияга жойларда қандай ҳозирлик кўриляпти? Давлатимиз истиқболи қандай бўлади? Иттифоқимизни сақлаб қоламизми ёки йўқми? Мухбиримизнинг ана шу саволларига қуйидагилар ўз муносабатларини билдиришди.

ҲОЗИРЛИК КЎРИЛМОҚДА

З. А. ПЕТРОВА,
Тошкент шаҳар Киров район Кенгаши совет ва кадрлар иши ташкилий бўлимининг катта референти:

— Референдум тўғрисидаги қонунга мувофиқ районимизда 86 та участка комиссиялари ташкил этилди. Комиссия составига районимиз доирасидаги 168 корхона ва муассаса ҳамда 22 та маҳалла қўмиталарининг вакиллари киритилди.

Жамоат ташкилотлари, меҳнат жамоалари, маҳаллий ўз-ўзини бошқариш органлари — маҳалла қўмиталари вакилларидан ташкил топган участка комиссиялари состави тасдиқланди. Комиссияларнинг дастлабки ташкилий мажлислари бўлиб ўтди. Бу мажлисларда участка комиссияларининг раис ва котиблари сайланди.

Шу кунларда комиссия аъзолари овоз берувчиларнинг рўйхатларини тузишга киришдилар.

Ўйлаймизки, районимизда яшовчи барча меҳнаткашлар референдумда уюшқоқлик билан фаол қатнашадилар.

ЯНГИЛАНГАН УЙ ЎЗИМИЗНИКИ

Д. ҚОРАБОЕВ,
Қорақалпоғистондаги «Аралводстрой» ихтисослашган қурилиш бирлашмаси бошлиғининг биринчи ўринбосари:

—Қайта қуришнинг олтинчи йилида мамлакатимиз туб бурилиш нуқтасига етиб келди. Эндиликда — буюк Иттифоқ давлатимизнинг парчаланиб кетишига йўл қўймаслик энг муҳим вазифа бўлиб қолди. Очиғини айтганда, тоталитар тузумнинг эски қолдиқларини ўз вақтида тугата олмаганлигимиз бизга анча панд берди. Шу сабаб иқтисодиётимиз инқирозга учраб, маънавий қадриятларимиз поймол бўлди. Энг ёмони, бир бутун совет халқларининг бирлигига, дўстлигига, қон-қардошлигига хавф тушди.

Бугун бу хавфни бартараф этиш барча халқларнинг, вазиятни тўғри тушунган ҳар бир виждонли инсоннинг ўз қўлида. Шу жиҳатдан олиб қараганда, мен мамлакатимиз бирлигини сақлаб қолиш ҳақидаги асосли фикрларга қўшиламан.

Дарҳақиқат ҳозирги пайтда халқларимиз мамлакатимиз бошига тушган қийинчиликларни фақат ҳамкорликда, биргаликда бартараф этиши мумкин. Агар биз ўз қобиғимизга ўралиб қолсак — иқтисодий-ижтимоий соҳадаги муаммоларимизни айрича ҳал қилмоқчи бўлсак, қийинчиликлар гирдобидан чиқа олмаймиз.

Мисол излаб узоққа бориб ўтирмасдан Орол денгизи ва Оролбўйи аҳолиси муаммосини олайлик. Мен бу ердаги қурилиш ташкилотларида кўп йиллардан буён ишлаб келаман. Хўш, биз якка ўзимиз бу муаммони ҳал қила оламизми? Албатта, йўқ! Фақат барча республикалар, айниқса Россия, Қозоғистон ва Ўрта Осиё жумҳуриятлари билан ҳамжиҳат иш олиб борганимиздагина мазкур масалада ижобий ўзгаришларга эришишимиз мумкин. Менимча, Иттифоқ сақланиб қолса ўзаро тегишли манфаатдорлик асосида бошқа регионлардан Оролга сув келтириш масаласини яна кун тартибига қўйса бўлади.

Умуман, бугунги кунда биз қайта қуриш тақдирига, мамлакат тақдирига бефарқ қарамаслигимиз, бир бутун Иттифоқни мустаҳкамлашга ҳаракат қилишимиз зарур. Ахир, биз бундан 6 йил илгари катта уйни, кўп миллатли жамиятни қайта қуришга, бошқатдан таъмирлашга аҳд қилган эдик-ку! Бинобарин қайта қуришни, таъмирлашни ярим йўлда ташлаб қўймаслигимиз лозим. Зеро, янгиланган уйда, ривожланган жамиятда бизнинг ўзимиз, келажакда эса ўғил-қизларимиз яшашади.

ЯГОНА ТУЙҒУ

Ю. МАҲМУДЖОНОВ,
Улуғ Ватан уруши қатнашчиси:

— Кўпни кўрган одам сифатида бир нарсани айтмоқчиман. Нимаики ютуққа эришган бўлсак булар ҳаммаси барчамизники. Нимаики камчиликлар рўй берган бўлса, улар ҳам ўзимизники. Халқимизда ажралганни бўри ер, деган ҳикматли гап бор. Ҳар қандай қилиб бўлса ҳам Иттифоқимизни сақлаб қолишимиз, бир тан-бир жон бўлиб қайта қуриш қийинчиликларини енгиб ўтишимиз даркор.

Мен 17 март куни республикамиз мустақиллигини амалда тан оладиган, қадриятларимизни ҳурмат қиладиган ягона Иттифоқ учун овоз бермоқчиман.

Ўзбекистон ССР Олий Кенгашининг мажлислари тўғрисида

АХБОРОТ

(Давоми. Боши биринчи бетда).

Шу масала юзасидан бўлган мунозарада Ўзбекистон ССР халқ депутатлари **К. Исроилов** (294-Қўнғирот сайлов округи), **Т. Менглиев** (334-Сайроб сайлов округи), **М. Алимов** (140-Қатортол сайлов округи), **А. Х. Тожиев** (478-Қипчоқ сайлов округи), **А. Н. Возиенко** (400-Қурилиш сайлов округи), **С. Абляев** (389-Гулистон сайлов округи), **Т. П. Хидиров** (230-Ленинград сайлов округи), **С. Т. Жўраева** (179-Галаосиё сайлов округи), **Ж. Сидиқов** (257-Тошбулоқ сайлов округи), **Н. Саъдуллаев** (304-Жуш сайлов округи), **М. Муҳаммадқулова** (42-Карбишев сайлов округи), **У. З. Олимов** (371-Дўстлик сайлов округи), **А. Қўчқоров** (251-Ҳаққулобод сайлов округи), **М. Р. Салимов** (291-Бўлунғур сайлов округи), **Т. М. Тўлаганова** (5-Назарбек сайлов округи) қатнашдилар.

Сессия иштирокчилари Ўзбекистон ССРнинг 1991 йилги Давлат бюджети тўғрисидаги қонунни қабул қилдилар.

Ўзбекистон ССР Олий Кенгашининг нархларни тартибга солиш қоидалари ҳақидаги қарори ҳам қабул қилинди.

Шундан кейин Ўзбекистон ССР халқ депутатлари навбатдаги масалани муҳокама қилишга ўтдилар. «Корхоналар, бирлашмалар ва ташкилотлардан олинадиган солиқлар тўғрисида»ги ва «Ўзбекистон ССР фуқаролари, чет эллик фуқаролар ва фуқаролиги бўлмаган шахслардан олинадиган даромад солиғи тўғрисида»ги Ўзбекистон ССР Қонунлари лойиҳалари ҳақида Ўзбекистон ССР Президенти ҳузуридаги Вазирлар Маҳкамаси Раисининг ўринбосари **Б. С. Ҳамидов** маъруза қилди.

Ушбу масала юзасидан музокарада **А. А. Юсупов** (10-Юнусобод сайлов округи), **Ҳ. Нодиров** (496-Шуманай сайлов округи), **Б. Б. Усмонов** (107-Пискент сайлов округи), **З. Т. Шарипова** (233-Шаҳрисабз сайлов округи), **В. М. Карабельников** (24-Завод сайлов округи), **М. Жўраев** (224-Муборак сайлов округи), **В. А. Паттаев** (245-Фрунзе сайлов округи), **С. А. Кабанов** (23-Улуғбек сайлов округи), **Ю. Н. Раҳмонов** (164-Хўжаобод сайлов округи) сўзга чиқдилар.

Ўзбекистон ССР халқ депутатлари БМТ Бош котиби жаноб Перес де Куэльярга, СССР Президенти ўртоқ М. С. Горбачевга, АҚШ Президенти жаноб Жорж Бушга, Ироқ Президенти жаноб Саддам Ҳусайнга, жаҳондаги барча халқларга Мурожаатнома қабул қилдилар.

Сессия ўз ишини давом эттирмоқда.

(ЎзТАГ).

ТИНЧЛИККА ДАЪВАТ

ЎЗБЕКИСТОН ХАЛҚ ДЕПУТАТЛАРИНИНГ БИРЛАШГАН МИЛЛАТЛАР ТАШКИЛОТИ БОШ КОТИБИ ПЕРЕС ДЕ КУЭЛЬЯРГА, СОВЕТ СОЦИАЛИСТИК РЕСПУБЛИКАЛАРИ ИТТИФОҚИ ПРЕЗИДЕНТИ ЎРТОҚ М. С. ГОРБАЧЕВГА, АМЕРИКА ҚЎШМА ШТАТЛАРИ ПРЕЗИДЕНТИ ЖАНОБ ЖОРЖ БУШГА, ИРОҚ ПРЕЗИДЕНТИ ЖАНОБ САДДАМ ҲУСАЙНГА, БУТУН ЖАҲОН ХАЛҚЛАРИГА МУРОЖААТНОМАСИ

Йигирма биринчи аср бўсағасида инсоният олдида ўта муҳим экологик, иқтисодий ва ижтимоий муаммолар кўндаланг бўлиб турган бир пайтда Форс кўрфазида қонли урушлар бўлаётганлиги, бегуноҳ болаларнинг, қарияларнинг, аёлларнинг, умуман одамларнинг нобуд этилаётганлиги, умуминсоний қадриятларнинг топталаётганлиги барча халқларни жиддий ташвишлантирмоқда.

Бу қонли можаро барча халқлар каби ўзбек халқини ҳам ларзага солаётир. Қадим-қадимдан Шому Ироқ, Маккаю Мадина бизнинг ота-боболаримиз учун қадамжо бўлган. Араб халқлари билан кўҳна маданий алоқаларимиз, диний-маърифий робиталаримиз бор. У юртлардан келаётган фарёд садолари, шубҳасиз, бизнинг юрагимизда ҳам акс-садо беради.

Ўзбек халқи ўз бошидан кўп қирғин урушларни кечирган жафокаш халқ. Биз экологик офат нималигини ўз юртимизда кўриб, билиб турган одамлармиз. Она табиатга тажовуз инсоният келажагига қилинган тажовуздир. Дунёга келажак авлодлар олдидаги буюк гуноҳдир. Биз сизга мурожаат қиламиз. Урушни тўхтатиш, можарони тинч йўл билан ҳал этиш учун барча имкониятларни ишга солинг.

Шарқ халқларининг улуғ байрами бўлган Наврўз куни яқинлашиб келмоқда. Наврўз тинчлик ва меҳнат байрами. Сулҳ байрамидир. Қадимий одатга кўра, бу кунда урушлар тўхтаган, қаттол душманлар ҳам ярашганлар. Наврўз анъаналарига кўра, одамлар бир-бирларига совғалар беришади. Тинчлик сизнинг инсоният учун бебаҳо туҳфангиз бўлсин. Наврўз кунини инсоният урушсиз, тинч осмон остида нишонласин. Ахир ҳеч қандай олтину гавҳар, оқ олтину қора олтинлар одамзоднинг бир томчи қонига арзимайди.

Ишонамизки, ўзбек халқининг юрак садосини, чақириғини жаҳон халқлари эшитадилар, қўллаб-қувватлайдилар ҳамда баҳор байрами Наврўз бундан буён бутун халқлар учун тинчлик куни бўлиб қолади.

Ўзбекистон ССР Олий Кенгаши
Тошкент шаҳри.
1991 йил 14 февраль.

ОШКОРА МУЛОҚОТ

Парламентдаги мухбиримиз Шароф **УБАЙДУЛЛАЕВ** сессия иштирокчилари билан суҳбатлашди.

Ҳалима ХУДОЙБЕРДИЕВА,
«Саодат» журналининг бош муҳаррири:

— Мамнуният билан шуни айта оламанки, бизнинг олий анжуманимиз минбарида жумҳурият бахт-саодати ҳақида кўп истаклар айтилди. Мен булар ичида Президент Ислом Абдуғаниевич Каримовнинг жумҳуриятда тинчлик ва осойишталик ўрнатиш ҳақидаги таклифини тўла қўллаб-қувватлашни истардим. Ахир тинчлик ва осойишталик бўлмаган жойда бахтли келажак ҳақида тасаввур қилиб бўладими?

Маълумки, жумҳуриятимиз катта истиқбол йўлидан бормоқда. Мустақиллик Декларацияси ва бир қанча қонунлар бундан далолат бериб турибди. Жумҳурият Президентининг энг биринчи Фармони кўп болали оналарни ҳимоя қилишдек қутлуғ мақсадга қаратилганлигини эслатмай бўладими? Бугун ҳам оналар ва болаларни ижтимоий жиҳатдан ҳимоя қилиш ҳақида ибратли таклифлар бўлди. Ўзбекистонда пул тўловларини илгари кўзда тутилганидек, ўн икки ёшгача эмас, балки 16 ёшдаги болалар учун ҳам тўлаш зарурлиги ҳақида таклиф ўртага қўйилди. Бизнинг кўп болали жумҳуриятимиз учун бунинг нақадар катта аҳамият касб этишини англаш қийин эмас. Жумҳурият парламенти ва республика раҳбарияти оналар ва болаларни бозор иқтисодиётига ўтиш жараёнида ҳар тарафлама ҳимоя қилиш йўлида бораверишига шубҳа йўқ.

Маҳмуд МИРЗАЕВ,
Р. Р. Шредер номли боғдорчилик, узумчилик, виночилик илмий ишлаб чиқариш бирлашмасининг бош директори, Социалистик Меҳнат Қаҳрамони:

— Тақдир менга жумҳуриятнинг юзлаб олий анжуманларида қатнашишни муяссар этган. Ҳаёт бир жойда депсиниб турмайди, албатта. Лекин шунга қарамай, сўнгги йилларда жумҳуриятимиз мисли кўрилмаган шитоб ва суръат билан, янгича тафаккур билан олға бораётганини алоҳида таъкидлашни истардим.

Биз узоқ йиллар баландпарвоз қарорлар ва шиорларнинг қули бўлиб яшадик. Афсуски, бу қарорларнинг замирида қанчалик ёлғон ва пуч уруғлар ётганини сезмадик. Оқибатда пуч уруғлардан пуч маҳсулот униб чиқарди. Агар сўнгги ўн-ўн беш йилда Ўзбекистонда рақамларда акс этган боғ-роғлар рўйхатини бир жойга тўплайдиган бўлсак, жумҳурият сатҳида қадам ташлайдиган бир қарич жой қолмаган бўларди. Ерни алдаган ўзини алдайди. Бизнинг жумҳуриятимизда ер ҳамиша ва ҳар қачон катта бойлик бўлиб келган. У одамлар ризқу-рўзига хизмат қилгани учун ҳам ардоқлидир. Шу боисдан ҳам менга сўз берилса, ернинг қадр-қиммати ҳақида гапирмоқчиман.

Жумҳурият тақдири ҳақида сўз кетганда, биз яна бир адолатсизликни муқаррар бартараф этишимиз керак. Мен ушбу анжуманнинг оқсоқолларидан бири бўлганим учун ҳам айтаманки, биз узоқ йиллар кўпчилигимиз билан бирга ишлаган Шароф Рашидовга нисбатан адолатсиз муносабатда бўлдик. Биз ўз сафдошларимизга ва, айниқса, бу оламдан кўз юмган кишиларга ноҳақ тош отилишига йўл қўйиб берар эканмиз, келажак бизга нисбатан ҳам ана шундай ноҳақ муносабатда бўлишини унутмаслигимиз керак! Мен жумҳурият олий парламенти эртами-кечми мана шу масалага ҳам қайтиши керак, деб ўйлайман.

Шерали ЖЎРАЕВ,
Ўзбекистон ССР халқ артисти:

— Бугунги сессия жўшқинлигини бундан аввалги анжуманларга таққослаб бўлмайди, албатта. Назаримда, фаоллик сессиядан сессияга ўсиб боряпти. Лекин шунга қарамай, айрим депутатларнинг кутилмаганда бепарволик кўрсатишини маъқуллай олмайман. Мана шу сессияда ҳам Рамазон ҳайитини муносиб нишонлаш ҳақида адолатли таклиф бўлди. Афсуски, таклиф ўртага ташланганда, бутун зал деярли чурқ этмай турарди. Ахир бу ерда қанчадан-қанча тажрибали, ҳаётнинг аччиқ-чучугини татиган, тажрибали кишилар ўтиришибди. Ахир, Рамазон байрами бутун мусулмон оламида қандай баланд руҳ ва шавқ-завқ билан нишонланишини кўплар яхши билади-ку! Мен мана шу ҳақда гапирганимда Президентимиз И. А. Каримов қўллаб-қувватлади. Мен ўйлайманки, Президент биринчи навбатда ўз халқининг қалбидаги асрий орзу ва истакларни, армонларни қўллаб-қувватлади. Халқнинг қалбига қулоқ тутган раҳбар табиийки, кам бўлмайди. Халқ армонига лаббай деб жавоб қилиш, биз депутатларнинг ҳам орзуимиз бўлиши керак!

Бугун бу ерда Ўзбекистон Вице-президенти Ш. Р. Мирсаидов нарх-навони тартибга солиш қоидалари хусусида маъруза қилди. Айни пайтда унинг, Иттифоқ ҳукумати қандай қарорга келишидан қатъи назар, Ўзбекистонда нон ва ун маҳсулотларининг нархи ошишига йўл қўйилмайди, деган ваъдаси депутатлар томонидан илиқ кутиб олинди.

Шу билан бир қаторда Ўзбекистон ССР Президенти, Вице-президенти ва Олий Кенгаш Раисининг шаънини ҳимоя қилиш хусусида таклиф бўлди. Ўз қадрини билган халқ ўз раҳбарини ҳам ҳимоя қилиши керак. Бу таклиф замирида жуда катта маъно борлигини таъкидлагим келади ва уни тўла қўллаб-қувватлайман.

В. МОЛГАЧЕВ олган суратлар.

БОЗОР ИҚТИСОДИЁТИ ВА ҲАЁТ

ДЕҲҚОН, ЗАМОН, ЭРКИНЛИК

Тошкент районидаги «Ленин йўли» жамоа хўжалиги тадбиркорлик ва омилкорлик билан иш юритиб, ердан унумли фойдаланиш, чорва маҳсулдорлигини ошириш борасида намуна бўлмоқда

ХАЛҚ ДАРДИ — УНИНГ ДАРДИ

ЖАМОА хўжаликларида йиллик ҳисобот йиғилишларини сабрсизлик билан кутишарди. Тошкент районидаги «Ленин йўли» хўжалигида у йигирма бешинчи январь кунига белгиланди. Унга пухта тайёргарлик кўрилди. Қандай қилиб бозор иқтисодиёти арафасида хўжаликни янги поғонага кўтариш, деҳқон эрки ва мустақиллиги янада кўпроқ наф келтириши учун нималарга асосий эътиборни қаратиш, бултурги иқтисодиётни жиддий ва оқилона таҳлил этишни тақозо этарди-да. Буни шу хўжаликка бир кам қирқ йилдан бери раислик қилиб келаётган Сиддиқжон Муҳаммаджонов ҳам, жамоа хўжалиги бошқарувининг аъзолари ва колхозчилар ҳам чуқур ҳис этардилар.

Шу орада Иттифоқ Президентининг эллик ва юз сўмлик пулларни алмаштириш ҳақидаги Фармони эълон қилиниб қолди. Аввало, қишлоқдагилар йиғилиш тараддудида бўлиб Фармондан бироз кечикиброқ огоҳ бўлдилар. Иккинчидан, муддатнинг қисқалиги, алмаштириш жараёнидаги шарт-талаблар ҳар қандай кишини шошилтириб қўярди. Агар зудлик билан ҳаракат қилинмаса, порахўрлар, чайқовчиларгина эмас, ҳатто меҳнаткаш колхозчилар ҳам чув тушиб қолишлари ҳеч гап эмас эди. Бундай пайтда раиснинг кўнглига йиғилиш сиғармиди?

У район партия комитетининг биринчи котиби Тўлқин Мирёқубовга учрашди.

— Хотиржам бўлинг, раис, — дейишди унга. — Ҳалол меҳнат билан топилган пулларингизнинг бир тийини ҳам куйиб кетмаслигига ҳаракат қиламиз. Аммо кечаси билан бўлса ҳам ҳисоб-китобни ўрнига қўйинг. Колхозчи ўша пулни қандай қилиб, нима эвазига топганини асослаб, ариза-ҳужжатларда кўрсатасиз. Майли, йиғилишни бошқа кунга қолдирамиз.

Худди шундай қилинди. Колхозчиларнинг салкам бир ярим миллионга яқин пули ўз вақтида топширилди.

Энди ўз-ўзидан савол туғилади. Бугунги колхозчилар шу даражада «миллионер» бўлиб кетишганми? Буни икки оғиз изоҳлашга тўғри келади.

Сиз бу хўжаликда бўлиб хонадонларга кирсангиз, деҳқон ва чорвадор, боғбонларнинг ишбилармонлиги, топқирлиги, меҳнатсеварлигига тан бермай иложингиз йўқ. Негаки деярли ҳар бир уйда дид билан ишланган ток сўрилари бор. Бу хўжалик аъзоларини «узумнинг пири» деб бежиз айтишмайди. Ҳовлилардаги кичик фермаларда мол-ҳоли бор, сабзавот, мева-чева ўзларига етиб ортади. Тадбиркорлигу ишбилармонликда бирини биридан устун қўйиш қийин. Бунда, албатта, хўжалик деҳқонларининг, чорвадорлар, соҳибкору боғбонларнинг, фаолларнинг, қолаверса, ҳар бир тадбирни, ишни амалга оширишда уларга суянган ҳолда маслаҳатлашиб иш олиб борган раиснинг ҳам хизмати оз эмас. У одамларни ернинг қадрига етишга, деҳқончилик, чорвачилик, боғдорчиликка, маъмурчилик яратиш билан боғлиқ бўлган — фойда келтирадиган иш билан астойдил, меҳр-ла шуғулланишга даъват этиб келмоқда. Айниқса, қайта қуриш бошланиб, пудрат, ижара, мустақиллик, деҳқон эрки деган гаплар чиққач, режалари тезроқ рўёбга чиқа бошлади.

Аммо уни нуфузли идоранинг «масъул» одами чақириб: «Бу қанақаси, сизларда тартиб-интизом борми ўзи, одамларингиз бой-бадавлат яшашаркан, нима иш қилишяпти, қаердан олишяпти шунча пулни? Йўқ, биз бунга йўл қўя олмаймиз, ишларингизни терговга оширамиз, орқа-ўнгларингизга қараб оёқ босинглар», — деб дўқ-пўписа ҳам қилишди. Ўшанда раис бу беодоблик, бу адолатсизликдан қанча қийналиб азоб чекмади? Лекин бўш келмади. Деҳқоннинг нони ҳалол бўлгач, нимадан чўчийди?

— Одамларимиз тўқ, фаровон яшаётган бўлса, нимаси ёмон? Улар ўғирлик қилишаётгани йўқ-ку. Тиним билмай меҳнат қилишса. Колхоз юмушларидан ортган вақтини томорқага сарфлашса, нимаси ёмон? Шунга яраша пул топиб, ўз орзу-ҳавасларига ишлатишса. Раҳмат айтиш ўрнига пок кишилар шаънини булғашса?!

Раис ҳақлигини исботлаб ҳам берди.

Ана шунақа олишувлар, талашувлар, асаб бузишлар эвазига бу хўжаликда меҳр-оқибат, иззат-ҳурмат қарор топиб, одамлар дориломон яшашяпти. Уларнинг рисоладагидек ҳовли-жойигина эмас, тўй-маърака, яхши-ёмон кунларга йиғиб қўйган жамғармалари ҳам бор. Бировда ўн-ўн беш минг, яна бировда ундан ҳам кўп... Айрим колхозчилар ҳатто йилига ўртача 12-15 минг сўмдан даромад қиладилар.

Яқинда ўтган ҳисобот йиғилишида раиснинг куюнганича бор эканлигига яна бир бор ишонч ҳосил қилдик. Бу лоф эмас, ҳақиқат экан.

МАОШ АРИФМЕТИКАСИ

ЭНДИ маош «юқори»дан белгиланадиган пайтлар ўтиб кетди. Даромадга қараб буромад, деганларидек, жамоа хўжалиги аъзолари сўмни эмас, ҳатто тийинларини жойига сарфлашни кўзлаб иш юритадиган бўлиб қолдилар. Натижа кўзгудагидек акс этиб турибди: жамоа хўжалиги бўйича бултур ҳар бир ишловчига 3516 сўм, ҳар иш кунига эса 17 сўм 93 тийиндан тўғри келди. Аниқроқ қилиб айтадиган бўлсак, деҳқонлар йилига ўртача 3119 сўм, чорвадорлар — 3273 сўм, механизаторлар 3667 сўм, иссиқхонада ишловчилар эса 5484 сўмдан олишяпти. Бу йил иссиқхонадаги айрим колхозчилар 12 минг 400 сўмгача, соҳибкорлар эса 11 минг 300 сўмгача нақд пул олишади.

Модомики, эндиликда бозор иқтисодиётига ўтилар экан, ҳар бир тийин ҳисобда бўлиши, ҳар бир колхозга ҳисобдонлик билан иш юритиш шарт бўлиб қолди. Меҳр ва ихлос қўйиб бажараётган ишинг фойда келтираётган экан, бу айни муддао-ку, бироқ ҳаракатинг зое кетаётган бўлса, яхшиси, бундай соҳа билан шуғулланмаган маъқул. Уч-тўрт йил аввал колхозларимизда картошка ҳосил бермай қўйди. Биринчидан, уруғ айниди. Иккинчидан, дориланмаган уруғ қўнғизнинг тарқалишига сабаб бўлди. Бунинг устига кейинги беш-ўн йил ичида хўжалик ҳудудида ерларнинг ярмиси Тошкент шаҳрига ўтиб кетди. Озмунча талашиб-тортишдими, раис. Деҳқонларимизга фойдаси тегиб қолар, деб кўзи қиймаса ҳам бир қисм ер шифокорлик илмгоҳига, бир қисм ер эса турар-жой қурилишига берилди. Хуллас, ернинг ҳар қаричи олтинга баробар бўлиб қолди. Лекин «менга ер бер» деб кўзини тикиб «юқори»ни пеш қилиб тинчлик бермаётган турли-туман ташкилотлар ҳали ҳам йўқ эмас.

— Биз не-не машаққатлар билан етиштирган узумимизнинг бир килосини 20 тийин, нари борса 30 тийиндан олишади. Шу нархга ҳам вақтида топширолмаймиз. Завод эшиги олдида икки-уч кунлаб қолиб кетамиз, — дейишди колхозчилар. — Маҳсулот бу орада сув бўлиб оқади. Ҳузурини тайёрловчилар кўришяпти. Икки килограмм узумдан бир ярим литр вино тайёрлашади. Ярим литри уч-тўрт сўм. Бу соҳибкорни шилиш-ку. Узумнинг ҳар килоси нархини 50—60 тийинга оширишса ҳам асакалари кетмасди. Нега, масалан, хўжаликнинг ўзида вино заводи қуриш мумкин эмас.

Картошканинг бир килоси таннархи 60 тийинга тушяпти. Колхоздан эса 30 тийиндан сотиб олишади. Чунки бугунги кунга келиб ерларида картошка бўлмай қолганини айтдик. Айниқса, уруғ билан илашиб келган колорада қўнғизи далалардаги аҳволни янада мушкуллаштирди. Бу ҳашарот йилдан-йилга кўпайиб, энди бошқа экинларга ҳам ўтяпти. Экмайлик, бошқа фойда келтирадиган экин экайлик, дейишса йўқ дейишади. Бу соҳада қачон мустақиллик бўлади?

— Ўзимиз гўшт етиштирсагу истеъмол учун бозордан килосини 15—18 сўмдан сотиб олсак, алам қилади-да, дейишди колхозчилар, — мана энди бозор иқтисодиётига ўтадиган бўлсак нима бўлади, халқимизнинг нимаси кўп — тўй-маъракаси кўп. Бу ҳақда ким ўйлайди?

Хуллас, маош арифметикасига энди тушунгандирсиз. Чўнтакка тушган бели синмаган пуллар билан унинг сарф-харажатга қанчалик «Бели бақувват»лиги ўртасида мутаносиблик бўлмоғи керак. Ҳозир мамлакатимизда жаҳон савдоси ва иқтисодиёти муомаласига ярайдиган сўм ҳақида гап пайдо бўлди. Нега деҳқонларнинг не-не машаққат, пешона тери билан топадиган пуллари бу сўмларга ўтмаслиги керак? Айб улардами? Уларнинг ҳам сўмлари жаҳон савдоси ва иқтисодиёти муомаласига ярайдиган сўмлар бўлиши зарур.

СОФ ДАРОМАД

(минг сўм ҳисобида)
XI беш йилликда — 4802
XII беш йилликда — 7117
1990 йилда — 1857

●

БИР КОЛХОЗЧИНИНГ ЎРТАЧА ОЙЛИК МАОШИ

(Ҳар йил сўм ҳисобида)
XI беш йилликда — 257
XII беш йилликда — 274
1990 йилда — 352

●

«ҒАМХЎРЛИК ДАСТУРИ»

◆ «Ғамхўрлик дастури»ни амалга ошириш учун жамоа хўжалиги ҳар йили 153 минг сўм пул ажратиб келмоқда.

◆ Келгуси беш йил мобайнида яна 6 гектар майдонда иссиқхона қурилиб, ишга туширилади.

◆ Ҳар бир колхозчининг ўртача ойлик маоши 450 сўмга етказилади.

◆ Яна 10 километр йўлга асфальт ётқизилади. Жамоа хўжалиги ҳудуди 103 фоиз канализация тармоқлари билан таъминланади.

● Жамоа хўжалиги раиси, Ўзбекистон ССР халқ депутати Сиддиқжон Муҳаммаджонов (ўртада) хўжалик бошқаруви аъзолари билан бозор иқтисодиёти шароитида олиб бориладиган ишлар. «Ғамхўрлик дастури» хусусида фикрлашмоқда.

ХЎЖАЛИКНИНГ ЎЗ ОМОНАТ КАССАСИ

ШУКУР, меҳнатимиз қадрланяпти. Топиш-тутишимиз ёмон эмас. Лекин уйда пул сақлашдан қўрқиб қолдик. Дурустроқ жиҳоз олайлик десак, топиш амри маҳол. Давлат омонат кассасига пул қўйишнинг қизиғи қолмади. Зарур бўлганда хоҳлаганча миқдордагисини ололмаймиз. Ойига беш юз сўмдан ортиғини бермаса. Бошимиз қотиб қолди...

Жамоа хўжалиги аъзолари жамоа бошқаруви олдига шу масалани кўндаланг қўйишди. Бунда жон бор эди, албатта. Колхоз 1990 йили давлатга қишлоқ хўжалик маҳсулотлари сотишдан жами етти миллион 652 минг сўм даромад қилди. Шундан соф даромад бир миллион 857 минг сўмни ташкил этди. Ўтган йилга нисбатан колхозчиларга 765 минг сўм кўп иш ҳақи берилди. Маълумки, айниқса дала меҳнаткашлари тўй-маъракага ё иморат солишга уйида пул жамғаради. Уларнинг ҳаммаси ҳам ҳали давлат омонат кассаларига пул қўйишга одатланишмаган. Негаки, турмуш-турмуш-да, деҳқонга катта миқдордаги пул тўсатдан зарур бўлиб қолса, нима қилади? У ёқдан-бу ёққа югуриб юришни эп кўрмайди. У танти, мард, бир сўзли ва саховатли бўлгани учун ҳам пул масаласида шарттакиликни хўш кўради. Бу қишлоқ аҳли учун одатдаги муҳим таомил.

Лекин муҳими, жамоа хўжалиги маъмурияти фаоллар билан маслаҳатлашиб, хўжаликнинг ўз омонат кассасини очишга қарор қилди! Бу иш қуйидаги тартибда амалга оширилади: ҳар бирининг қиймати 100, 500, 1000, 2000 сўмга эга бўлган қоғоз ҳужжат — акцияси чиқарилади ва улар колхозчига, хоҳлаган одамга, ҳатто ташкилотларга берилади, сотилади. Бир йил сақлаганлик учун фоизи йўқ, икки йилга эса уч фоиз, уч йилга олти фоиз, тўрт йилга саккиз фоиз фойда пули берилади. Агар колхозчига шу пул керак бўлиб қолса, хоҳлаган заҳоти ҳеч қандай монелик, чеклашсиз истаганча миқдорда пули қайтариб берилади. Бундан икки томон ютади. Хўжаликнинг оборотидаги пули кўпайиб, қўлини қаерга узатса, етаверади. Энг муҳими, колхозчи хотиржам яшайди. Пули «туғиб», кўпаяверади.

Бу тадбир колхозчиларга жуда маъқул бўлди. Ҳозирнинг ўзидаёқ акция сотиб олувчилар кўпайиб кетди. Бу табиий ҳол эди. Колхознинг иқтисоди бойиб, деҳқон ва чорвадорнинг ўртача маоши йил сайин ортиб бормоқда. Раис кўпчиликнинг меҳнати эвазига олинаётган даромад колхозчилар ўртасида адолатли тақсимланишини қатъий назорат қилади. Оддий мисол. Иссиқхонада ишловчилар хўжаликка очиқ далада ишловчиларга қараганда кўпроқ даромад келтирадилар. Ана шу даромаднинг бир қисми очиқ далада ишловчилар учун чегириб қолинади. Лекин айрим оғзига кучи етмаганлар бунга норозилик ҳам билдиришди. Уларга йилига оладиган 10-12 минг сўмлик даромадлари камдек кўринди.

— Нега бизнинг ҳисобдан бошқаларга берилади? — деб раисга арз-дод қилишди.

— Бу ўринсиз даъво, — деб тушунтириб берди раис, — ахир, сиз ишлаётган иссиқхона кимнинг ҳисобига, у ердаги қимматбаҳо ускуна қайси маблағ эвазига сотиб олинган? Албатта, умумколхоз маблағи ҳисобига-да. Унга ҳамманинг меҳнати синган, ҳар бир одамнинг ҳиссаси бор. Шундай бўлгач, иссиқхона келтирадиган даромаддан бошқа колхозчилар ҳам баҳраманд бўлишга маънавий ҳақлидирлар. Мен адолатсизликка йўл қўймайман.

Бир гектар ер хўжаликка 13,5 минг сўм даромад келтирмоқда. Бу район бўйича энг юқори кўрсаткич. Ўтган йили давлат бир литр сутни 32 тийиндан сотиб олди. Лекин бу хўжаликда сут қайта ишланиб, бир литри салкам бир сўмга айланди. Эндиги ҳаракат уни бир сўм 30 тийинга олиб чиқиш. Имконият бор. Бунинг устига чорвачилик маҳсулотларининг нархи ошди. Бир килограмм тирик вазндаги гўшт 4 сўм 50 тийин, сут 60 тийиндан сотилади. Янада билимдонлик, ишбилармонлик, тадбиркорлик зарур. Шундан колхозчи бойийверади. Бунинг учун раис ва фаоллар астойдил ҳаракат қилмоқдалар.

Агар 1989 йилда бир колхозчининг ўртача ойлиги 280 сўмга тўғри келган бўлса, 1990 йилда 352 сўмга етди. 1991 йилда 400 сўмга етказишга ҳаракат қилиняпти. Бунинг учун ҳар бир тармоқда резерв бор.

Шу ўринда яна бир муҳим масалани тилга олиб ўтмоқчимиз.

— Илгари арақ-вино заводидан барда олиб келиб жамоат чорвасига, сўнг одамлар чорвасига челак-челак тарқатардик, — дейишди колхоздагилар ҳасрат қилиб, — Президентнинг бардани халққа ҳам сотиш тўғрисидаги Фармон чиққач, бу ҳуқуқни савдо ташкилотларига бериб қўйишди. Энди заводдан олиб, улар тарқатиши керак, дейишди. Лекин уларда ихтисослашган машиналар йўқ. Икки ўртада оворагарчилик, ортиқча харажат. Биз ҳужжат тўғрилаб, савдо ташкилотига боришимиз керак. Улар бу ҳужжатимиз ва машинамиз билан заводдан барда олиб ўзимизга олиб келишлари керак. Бир тонна барда олиб келиб тарқатишга аввало илгаригига қараганда 6 сўм ортиқча харажат бўляпти. Бу қандай тартиб ва адолатсизлик?!

● Иссиқхонада бултур 1005 тонна ўрнига 1393 тонна сабзавот маҳсулотлари ёки ҳар квадрат метр майдондан йигирма килограммдан зиёд ҳосил олинган эди. Бу йилги мўлжал бундан ҳам юқори. Иссиқхонада ишлаётган Ақида Раҳмова ҳозир меҳнатда кўпчиликка намунадир.

ҚОЯГА ЧИҚҚАН ЧЎҚҚИНИ КЎЗЛАР

МАЗИДА Бойметова бошлиқ узумчилик бригадаси бултур 770 тонна ўрнига 1521 тонна узум топширди. Бунинг учун бригада аъзоларига 173 минг 780 сўм қўшимча ҳақ берилди. Иброҳим Нурҳожиев бригадаси 120 минг сўмдан зиёд, Маҳамаджон Холматов бригадаси эса 115 минг сўмдан ортиқ қўшимча ҳақ олдилар. Картошка ва сабзавот етиштиришда эришган ютуқлари учун Саидмурод Абдураҳимов бригадасига 84 минг 800 сўм, Боқи Султонов бригадасига эса 11 минг 900 сўм қўшимча ҳақ берилди. Бу рўйхатни яна давом эттириш мумкин. Баҳодир Боймуҳамедов 131900, Абдулла Ортиқов 154200 сўм ва ҳоказо.

Бу — деҳқончиликдаги қут-барака. Чорвачиликда ҳам қутлуғ йил бўлди. Бултур 880 тонна ўрнига давлатга 1073 тонна сут топширилди. Ўртачаси 3914 килограмм. Тўрт минг килограммдан ҳам оширганлар бор: Қория Шокирова, Мавлуда Рашидбекова, Азиба Қўчқорова ва бошқалар меҳнатига тасанно.

Қизиғи шундаки, 300 бош сигирдан 320 та бузоқ олинибди. Чорвачиликдан олинган даромад ҳаммаси бўлиб 953 минг сўмни ташкил қилди. Авваллари хўжалик деҳқончилик ва чорвачилик маҳсулотларини фақат давлатга сотиш билан кифояланган бўлса, эндиликда 250 тонна деҳқончилик маҳсулоти хўжаликнинг ўзидаги савдо дўконларида колхозчиларга сотилди. 248 тонна сут қайта ишланиб, сотилди. Агар шу маҳсулотлар давлатга (харид нархларида) сотилганда 322 минг сўм олинарди, холос. Колхознинг ўзида сотилгани учун 445 минг сўм киссага тушди. Орасидаги фарқ — 123 минг сўм. Мана, хўжалик юритишдаги омилкорлик!

Энди хўжаликнинг ўзида сутни қайта ишлаш, қази ва ҳатто трикотаж цехларигача ишлаб турибди. Мақсад — ана шундай цехлар ва савдо дўконларини янада кўпайтириш. Раис иссиқхонани кенгайтириш, хўжаликни узумчилик ва чорвачиликка ихтисослаштириш ҳақида ҳам кўпдан бери ўйлар, бу ҳақдаги талабларни юқори ташкилотлар олдига бир неча марта қўйган эди. Лекин тўсиқларни енгиш қийин кўчмоқда эди. Райoннинг янги раҳбари Тўлқин Мирёқубов раисга ёрдам қўлини чўзди. Ҳозир тўсиқлар бирин-кетин олиб ташланмоқда. Зиён келтираётган пилла деярли кам етиштирилмоқда Янги йилдан бошлаб жамоат хўжалиги режасидан картошка бутунлай олиб ташланди. Ихтисослаштиришга йўл очилди. Ўтган йилнинг ўзидаёқ 103 гектар ерга ток қаламчалари экилди.

Бу ток ҳосилга киргунча камида уч йил ўтади. Унгача қатор орасида сабзавот етиштирилади.

— Лекин шуни ҳам айтиб ўтай, — деди раис. — Айримлар картошка экиб, қаерда қимматроғига сотсам экан, деб қопини кўтариб, тентирашга ўрганиб қолишганди. Агар улар яна шуни қўмсаб, картошка экишга ер излаб қўшни хўжаликлардан паноҳ топсалар, марҳамат, ўша ерга кетаверишсин. Уларга тегишли токзорга ҳам ўзимиз қараймиз.

Ихтисослаштириш чорва емини кўпайтиришга ҳам қулайлик яратади. Сабзавот экиб келинган ерларга озуқа экинлари экилади.

Соҳибкор боғбонлар бу йилдан бошлаб бир қадар эркин нафас олиб ишлайдилар. Аввало, ҳар бир кило узумни кам деганда эллик тийиндан сотишга келишиб олинди. Қаерга олиб бориб сотамиз, деб сарсон бўлишмайди. Катта талашув-тортишувлардан кейин Абдураҳмонов номли совхоздаги вино заводи ниҳоят район ихтиёрига ўтказилди.

Бир вақтлар Келес массивида жамоа хўжалигининг ўн минглаб қўйи боқиларди. Чўлда қўйчилик совхози ташкил этилгач, мажбурий равишда у ерга ўтказиб юборилган, нотўғри иш бўлганди ўшанда. Энди бу хатони тузатмаса бўлмайди. Ҳозир массивда хўжаликнинг бор-йўғи бир мингга яқин қўйи боқилмоқда. Қўйчилик фермасига жумҳуриятда хизмат кўрсатган чорвадор, шу хўжаликда тарбияланиб вояга етган, бир неча йил мустақил хўжаликни бошқарган Аббосхўжа Бакиров яна қўйчилик фермасига мудир бўлиб қайтиб келди.

— Яқин икки-уч йил ичида қўйлар сонини икки мингга етказамиз, — дейди у. — Хўжаликнинг гўштга бўлган эҳтиёжини ўзимиз таъминлашга ҳаракат қиламиз. Ҳатто тўй-ҳашам қилувчиларга, маърака ўтказувчи хонадон эгаларига биттадан қўй беришни қатъий қоида қилиб қўйдик. Эҳтимол, кейинроқ бориб, бу миқдорни кўпайтириш чорасини кўрармиз.

...Шаҳар биқинида жойлашган хўжаликка осон бўлмайди, унинг муаммолари кўп бўлади. Ер танқислиги, экология, келгусида валюта ишлаш имконини берадиган асосий экин — пахтанинг йўқлиги бу хўжаликда ҳақиқий омилкорлик қанчалик зарурлигини ўз-ўзидан кўрсатиб турибди. Раис буни оддий мисоллар билан шундай изоҳлаб берди:

— Колхозчиларимиз қачон қарасам ишда бўлишади: колхоз ишидан бўшаб, уйга борса, томорқасида ишлаётган бўлишади. Механизаторлар билан ёқилғи-мойлаш материаллари, эҳтиёт қисмлар сарф-харажати бўйича смета тузяпмиз. Эски кийим янгисини асрайди, деган нақл бор-у. Тежаб қолса, ўзига фойда. Эски баллонни ямаб, янгисини асраб қолади. Биз давлатга фақат колхоз узумнигина эмас, колхозчининг ўз томорқасида етиштирган узумини ҳам сотишни йўлга қўйяпмиз. Бу ҳам хўжаликка, ҳам колхозчига фойда. Баъзи хўжалик раҳбарларига ҳайронман: планни камайтиришга уринишади. План камайса, колхозчининг пули ҳам камайишини билишмайди. Бизнинг хўжалик — яхлит хонадон. Рўзғорда хотин эридан, эр хотинидан пул яширса, барака кетади, рўзғор ўнгланмайди, деган гап бор. Каттаю кичик — ҳамма топган-тутганини ўртага қўйгани, халқ, деҳқонлар билан бамаслаҳат иш юритаётганимиз учун колхоз рўзғорига барака киряпти. Аммо бир одам бахти ҳали бахт эмас. Қўшни хўжаликлар, элу юрт бахтли бўлса, ана буни тўла бахт дейиш мумкин!..

Бу сўзларга нимани ҳам қўшимча қила олардик. Қаранг, хўжалик Ўзбекистонда ғолиб деб топилибди, яқинда мукофотга битта енгил автомашина ажратилибди-ю, раис бошқа хўжаликлар, бутун элу юрт ғамида фикр юритмоқда.

Ўзбекистон ССР халқ депутати Сиддиқжон Муҳаммаджонов салкам 40 йилдан буён хўжаликка раислик қилиб келаётганлигини юқорида таъкидлаб ўтгандик. Бошқача қилиб айтганда, у киши хўжаликнинг барча қийинчиликларига, яъни қирқига чидадилар. Энди қирқ бирига ҳам чидашларига ишонамиз. Зеро, қайта қуриш, бозор иқтисодиёти шарофати билан минглаб хўжаликларга шу хўжаликнинг йўлини берса.

Ҳамид ИКРОМОВ,
Носир РИХСИЕВ.

Хўжаликда оила пудрати кенг ривож топган. Ҳожиакбар Азимов оила аъзолари билан уч гектар ерда узум ва сабзавот маҳсулотлари етиштириб, ўтган йили 20 минг сўм даромад қилдилар.

СУРАТДА: Х. Азимов ўғиллари Қаҳрамон ва Бахтиёр билан.

В. МОЛГАЧЕВ суратларга олган.

● Ҳар бош сигирдан йилига тўрт минг литрдан ошириб сут соғиб олаётганлар сафи кенгайиб бормоқда. Суратда: сутчилик фермаси илғорлари — сигир соғувчилар М. Дадабоева, М. Рашидбекова, А. Қўчқорова ва Ш. Орифжоновалар.

ТЎРТИНЧИ ДОРИЛФУНУН

● Ўзбекистон ССР Президенти И. А. Каримов Фарғона водийсида юқори малакали мутахассислар тайёрлаш, ижтимоий-иқтисодий муаммоларни ҳал қилиш ва илмий-тадқиқотларни ривожлантириш мақсадида Ўзбекистон ССР Президенти ҳузуридаги Вазирлар Маҳкамасининг Фарғона давлат университетини ташкил этиш тўғрисидаги қарорини имзолади.

Мухбиримиз янгиликни шарҳлаб беришни сўраб, Ўзбекистон ССР олий ва ўрта махсус таълим вазири Ш. АЛИМОВга мурожаат этди.

— Республикамизда тўртинчи университетнинг ташкил этилиши, умуман, республикамиз ҳаётида, олий таълимни ривожлантириш йўлидаги тарихий воқеадир, — деди Шавкат Орифжонович. — Маълумки, инқилобдан сўнг юртимиздаги тўнғич олий ўқув юрти — Туркистон университети доҳий В. И. Ленин декрети билан очилган эди. Кейинчалик Самарқанд ва Нукус университетлари ташкил этилди.

Фарғона давлат педагогика институти базасида университет ташкил этилиши республикамиз ҳукуматининг мустақиллик йўлидаги дадил қадами деб айтиш мумкин. У ҳозирги кунда олий маълумотли, юқори малакали кадрлар тайёрлашга, айниқса, фан-техника ва технологиянинг янги истиқболли йўналишлари бўйича мутахассислар етиштиришга алоҳида эътибор бермоқда. Бу йўналишда янги ташкил этилган университет муҳим ўрин тутади.

Республикамизнинг Фарғона водийси каби муҳим минтақасининг ижтимоий-иқтисодий, сиёсий ва маънавий ривожланишининг ҳозирги кундаги ҳолати ва истиқболи халқ хўжалиги турли тармоқлари учун юқори малакали мутахассислар тайёрлаш даражаси билан белгиланади. Универсал ва фундаментал асосда ўқитилиши зарур бўлган кадрларни тайёрлаш бугунги кунгача бу минтақада тўла амалга оширилмас эди.

Фарғона водийсида иқтисодий-хўжалик, ижтимоий, этнодемографик, экологик ва психологик характердаги мураккаб муаммолар мажмуаси мавжудлигини эътиборга олсак, бу масаланинг нақадар муҳимлиги янада кенгроқ аён бўлади.

— Шавкат Орифжонович, Фарғона водийсида бундай университет ташкил этилишининг боиси нимада?

— Аввало шуни айтиб ўтиш керак. Иттифоқимиз бўйича халқ хўжалигида машғул бўлган ҳар 1000 кишидан 143 нафари олий маълумотлидир. Бу кўрсаткич Грузияда 199 кишини, Арманистонда 192 кишини ташкил этади. Республикамиз халқ хўжалигида ишлаётган ҳар минг кишидан 127 тасигина олий маълумотли бўлиб, аҳоли зич жойлашган Фарғона водийсида уларнинг сони ўртача Иттифоқ кўрсаткичидан анча пастдир. Водийнинг Ўзбекистон қисмида 6 миллион аҳоли истиқомат қилаётир. Қўшни Хўжанд ва Ўш вилоятлари билан бирга олганда, водий аҳолисининг сони 9 миллиондан ортиқ кишини ташкил этади. Университетнинг ташкил этилиши Фарғона водийси халқининг моддий ва маънавий маданияти ривожланиши ва қарор топиши учун мустаҳкам асосдир.

— Янги очилган университетда мутахассислар тайёрлаш қайси йўналишларда олиб борилади?

— Ҳуқуқий давлат, ижтимоий-сиёсий ва иқтисодий жараёнларни янгича бошқариш маданияти шаклланаётган шароитда ва минтақада хўжалик ҳисоби юритиш, маҳаллий ўз-ўзини бошқаришни ривожлантириш даврида юқори малакали сиёсатшунослар, социологлар, ҳуқуқшунослар ва иқтисодчилар — менежмент, маркетинг ва иқтисодий муносабатлар бўйича мутахассислар тайёрлаш долзарб тус олади. Халқимиз сиёсий маданиятининг ўсиши, сиёсий воқеаларга бефарқ қараб тура олмаслиги журналистлар, муҳаррирлар ва матбуот ходимларининг маҳорати ва савиясининг юқори даражада бўлишини талаб этаётир. Шу билан бир қаторда миллий онгимизнинг ўсиши, Ўрта Осиё ва хорижий Шарқ мамлакатлари тарихий ва маданий меросига бўлган қизиқишимизнинг кучайиши шарқшунос мутахассисларни кўпроқ тайёрлашга ундамоқда.

— Педагогик кадрлар тайёрлаш борасидаги фикрингизни билмоқчи эдик?

— Ҳозир таълим олаётган талабалар, албатта, ўзлари танлаган ихтисослари бўйича олий маълумот оладилар. Университетда аниқ фанлар бўйича илмий ходимлар, илм-фанни жадал ривожлантиришнинг билимдон мутахассисларини тайёрлашга алоҳида эътибор қаратиш билан бир қаторда педагогик кадрлар тайёрлаш ҳам давом эттирилади. Университет таълимига мўлжалланган ўқув режалари таркиби босқичма-босқич ўзгартириб борилади. Жумладан, Шарқ тиллари ва адабиёти, иқтисодиёт ва иқтисодий жуғрофия, журналистика факультетларининг очилиши режалаштирилган. Шу билан бирга Қўқон давлат педагогика институтининг куллиётларида кўпроқ педагогик мутахассислар тайёрлашга эътибор кучайтирилади.

— Янги университетнинг моддий-техника базасига қандай эътибор берилмоқда?

— Аввало, бу ерда ишлаётган барча профессор-ўқитувчилар талабалар тайёрлаш борасидаги изланишларини давом эттирадилар. Профессор-ўқитувчилар жамоаси аста-секин тўлдириб борилади. Муассасалар ҳисобидан университет моддий-техника базасини кенгайтириш йўлга қўйиляпти. Илмий лабораторияларда юзлаб талабалар илм-фан йўлидаги изланишларини давом эттирадилар. Университет ҳозирги кун эҳтиёжини ҳисобга олган ҳолда аспирантура ва докторантурага эга бўлади.

**Суҳбатдошлар
М. ПИРМАТОВ,
М. САИДУМАРОВ.**

Диққат: янгилик

1991 йил — Алишер Навоий йили

УММОНДАН БАҲРАМАНДЛИК

**Йўлдаса бу йўлда Низомий йўлум,
Қўлдаса Хисрав била Жомий қўлум.
(«ХАМСА»).**

Денгиз дарёлардан, дарё ирмоқлардан ҳосил бўлади дейишади. Бу олий билимгоҳ куллиётларини дарёларга, масканнинг ўзини эса денгизга қиёслаш мумкин. У Низомий номи билан аталади. Бобомиз Алишер Навоий ўз «Хамса»сида Низомий номини фахр ила бежиз тилга олмаган.

Пойтахтимиздаги Низомий номли Тошкент давлат педагогика институтида Алишер Навоий таваллудининг 550 йиллигига бағишлаб тантаналар ўтказиляпти. Ўзбек тили ва адабиёти куллиётида ўтказилган кеча унинг иштирокчиларида катта таассурот қолдирди.

— Жумҳуриятимиз Президентининг 1991 йил Алишер Навоий йили деб имзо чеккан Фармони биз муаллимлар ҳамда аҳли толибларимизни ғоятда руҳлантириб юборди, — дея ҳикоя қилади ўзбек ва қозоқ филологияси факультети декани Н. Маҳмудов. — Куллиётимизнинг муаллимлари «Мангулик» илмий тўпламини нашрдан чиқаришмоқда. Унда Навоий ижоди бўйича ранг-баранг мавзуларда баҳс юритилади. Мақолаларда Навоий улуғлаган одамийлик, халқлар дўстлиги, ёш авлодни тарбиялаш сингари ғоялар тилга олинади. Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган фан арбоби Н. Маллаев Навоий ва халқ ижодиёти анъаналари мавзусида зарварли илмий-тадқиқотларни давом эттиряпти. Доцентлардан М. Аҳмадбоева, Ҳ. Ҳомидов, Т. Бобоев машғулотларда Навоий асарларининг умрбоқийлиги ҳақида сўз юритишяпти. Доцент Л. Халилов Навоийнинг кам ўрганилган «Тарихи мулуки ажам» ва «Тарихи анбиё ва ҳукамо» асарлари ҳақида студентлар билан ўртоқлашаётир. Юқори курс талабалари учун янги мавзуларда семинар машғулотлар ўтказилаётир. Алишер Навоий ижодида ахлоқ-одоб масалалари мавзусидаги суҳбатлар студентларимизда кучли таассурот қолдирмоқда.

Қадимий қўлёзмалар машғулотларнинг мазмунли ўтишида кўзгудир. Қадимий қўлёзмалар, куллиётимиздаги Навоий музейига қўйилган. Бўлажак муаллимлар эски ўзбек ёзувини ҳам пухта ўрганишмоқда.

— Бу йилги Навоийхонлик алоҳида жозиба билан ўтаётганлигини таъкидлаш ўринлидир. Тилшунос олимларимиз Навоий тили хусусияти ҳамда унинг диалектал асосларини ўрганиш бўйича изланишни давом эттиришяпти, — дейди филология фанлари доктори М. Асқарова.—Олимлар А. Шерматов ва Р. Расулов ўзбек тилшунослиги пойдевори яратилишида Навоий асарларининг роли хусусида мароқли машғулотлар олиб боришмоқда. С. Аширбоев эса ўзининг докторлик диссертациясини муваффақиятли ҳимоя этди.

Билимгоҳда Навоийхонлик йил бўйи давом этади.

**Ҳ. СУЛТОНОВ,
«Совет Ўзбекистони» мухбири.**

Саттор ЯРАШЕВ

Ўзбекистон театр санъати оғир жудоликка учради. Атоқли санъаткор, Ўзбекистон халқ артисти Саттор Ярашев вафот этди.

Саттор Ярашев 1915 йили Бухоро вилоятининг Вобкент ноҳиясида деҳқон оиласида туғилган. Ижодий фаолиятини Вобкент колхоз ва совхоз театрида бошлади. 1940—1943 йилларда Бухоро вилоят театрида хонанда сифатида танилган Саттор Ярашев Тошкент вилоят Совети номли театрга таклиф этилди.

1947 — 1952 йилларда П. И. Чайковский номидаги Москва консерваторияси қошидаги опера студиясини, 1972 йили Тошкент давлат консерваториясини тугатди.

1952 йилдан бошлаб Саттор Ярашев Алишер Навоий номидаги опера ва балет академик Катта театрида ишлай бошлади.

Узоқ йиллик ижодий фаолияти давомида Саттор Ярашев бир неча опера спектаклларида бош партияларни ижро этди. Улар орасида Тоҳир («Тоҳир ва Зуҳра»), Муқанна («Муқанна»), Фарҳод («Фарҳод ва Ширин»), Қайс («Лайли ва Мажнун»), Чўпон («Майсаранинг иши»), Моний («Дилором»), Фурқат («Шоир қалби»), Йўлчи («Қутлуғ қон») роллари ажралиб туради.

Саттор Ярашев халқ классик қўшиқларининг ҳам моҳир ижрочиси эди. У ижро этган «Ушшоқ», «Дугоҳ», «Сегоҳ», «Феруз» сингари қўшиқлар халқ меҳрини қозонган.

Унинг репертуаридан таниқли совет композиторларининг қўшиқлари ҳам ўрин олган.

Сўнгги 20 йил ичида Саттор Ярашев М. Уйғур номидаги Тошкент давлат санъат институти доценти бўлиб ишлади ва ёш санъаткорлар тарбиясига катта ҳисса қўшди.

У «Ўзбекистонда хизмат кўрсатган артист», «Ўзбекистон ССР халқ артисти» фахрий унвонлари, «Меҳнат Қизил Байроқ», «Ҳурмат Белгиси» орденлари, қатор медаллар ва Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Фахрий ёрлиқлари билан ҳам тақдирланган эди.

Саттор Ярашевнинг ёрқин хотираси унинг мухлислари, касбдошлари, дўстлари ва шогирдлари қалбларида абадий сақланади.

И. А. Каримов, Ш. Р. Мирсаидов, Э. Самандаров, Ж. Ҳ. Ҳамидов, Б. А. Назаров, Н. Ё. Ғойибов, Б. Р. Қорнева, М. Қаюмов, А. Х. Жабборов, Тамарахоним, Ҳ. Носирова, С. Қобулова, Д. Абдураҳмонова, Н. Раҳимов, М. Бурҳонов, Н. Ҳошимов, С. Беньяминов, Т. Турсунов, И. Мусабеков.

ЭЪЛОН ВА БИЛДИРУВЛАР

Ўзбекистон ССР Олий ва ўрта махсус таълим вазирлиги

ТОШКЕНТ МАШИНАСОЗЛИК ОЛИЙ БИЛИМГОҲИ

**кафедралар бўйича
профессор-ўқитувчилар таркибидаги бўш лавозимларга**

ТАНЛОВ ЭЪЛОН ҚИЛАДИ

ТОШКЕНТ ШАҲРИДА

профессорлар: қишлоқ хўжалик машиналари, самолётларни конструкциялаш ва лойиҳалаштириш, механикавий ишлов бериш технологияси;

доцентлар: сиёсий иқтисод, тажрибавий физика, материаллар қаршилиги (2), чизма ҳандаса ва машина графикаси (2 — шундан биттаси рус тилида ва биттаси ўзбек тилида), умумий физикавий кимё, машинасозлик технологияси, кимёвий машинасозлик, металл қирқувчи дастгоҳлар ва асбоблар, қишлоқ хўжалик машиналари, ички ёниш двигателлари, робот-техника системалари ва комплекслари, совутиш ва компрессор машиналари ва қурилмалари, ҳисоблаш техникаси ва автоматлаштирилган системаларнинг дастурий таъминоти, фалсафа, социализм назарияси;

катта ўқитувчилар: физика, иккинчи олий математика, материаллар қаршилиги, жисмоний тарбия ва спорт (4), чизма ҳандаса ва машина графикаси (4—шундан 3 таси ўзбек тилида ва биттаси рус тилида), машинасозлик технологияси, механикавий ишлов бериш технологияси, техникавий кибернетика (3), жаҳон ва ватанимиз маданияти тарихи, биринчи олий математика (2), рус тили (2), чет тили (3 — инглиз тили), совутиш компрессор машиналари ва қурилмалари (2), ҳисоблаш техникаси ва автоматлаштирилган системаларнинг дастурий таъминоти, техникавий системаларда автоматика ва бошқарув, социализм назарияси, сиёсий тарих (3);

ассистентлар: сиёсий иқтисод, иккинчи олий математика (2), умумий физикавий кимё, машинасозлик технологияси (2), тракторсозлик (4 — шундан иккитаси рус тилида ва иккитаси ўзбек тилида), машинасозликда иқтисод ва уни ташкил қилиш, машина деталлари, самолётларни ишлаб чиқариш технологияси (3), меҳнат ва атроф-муҳит муҳофазаси, умумий иссиқлик техникаси ва гидравлика, сиёсий тарих, чизма-ҳандаса ва машина графикаси (3 ўзбек тилида), ҳисоблаш техникаси ва автоматлаштирилган системаларнинг дастурий таъминоти (3), социализм назарияси;

ўқитувчилар: жисмоний тарбия ва спорт (4 — рус тили, ўзбек тили (2), олий ўқув юртига тайёрлаш куллиёти;

доцент: физика.

ЧЕТ ЭЛЛИК ФУҚАРОЛАР УЧУН ТАЙЁРЛОВ КУЛЛИЁТИ

ассистент: умумтаълим фанлари.

ЧИРЧИҚ ШАҲРИДА

доцент: кукунли материалларнинг пластик-шакл ўзгаришлари;

катта ўқитувчи: ижтимоий фанлар;

ассистент: кукунли материалларнинг пластик ўзгаришлари.

НАМАНГАН ШАҲРИДА

кафедра мудири: қурилиш ишлаб чиқариши технологияси;

доцентлар: ҳисоблаш техникаси ва ишлаб чиқариш жараёнларини автоматлаштириш, машинасозлик технологияси (2), назарий ва амалий механика, қурилиш ишлаб чиқариш технологияси (2);

катта ўқитувчилар: саноат ва фуқаро қурилиши, умумий физика, машинасозлик технологияси;

ассистентлар: материаллар қаршилиги ва қурилиш механикаси (2), қурилиш ишлаб чиқариш технологияси, назарий ва амалий механика, қишлоқ хўжалиги қурилиши, шаҳар ва автомобиль транспортидан фойдаланиш.

Танлов муддати — 18 февралгача.

Ҳужжатлар қуйидаги манзилга юборилсин: Тошкент шаҳри, Навоий кўчаси, 13-уй, 49-хона.

ТОШКЕНТ ДОРИШУНОСЛИК ОЛИЙ БИЛИМГОҲИ

**кафедралар бўйича
профессор—ўқитувчилар бўш лавозимларига**

ТАНЛОВ ЭЪЛОН ҚИЛАДИ

доцентлар: сиёсий тарих ва сиёсий иқтисод (ўзбек тилида дарс берадиган тарих фанлари номзоди), фалсафа ва социализм назарияси (ўзбек тилида дарс берадиган фалсафа фанлари номзоди);

катта ўқитувчилар: провизорлар малакасини ошириш факультетининг (ПМОФ) фармацевтик кимё билан фармакогнозия курси, фармация ишини ташкил этиш ва унинг иқтисоди (ПМОФ—2);

ўқитувчилар ва ассистентлар: сиёсий тарих ва сиёсий иқтисод (ўқиш ўзбек тилида олиб борилади), ботаника (ўқиш ўзбек тилида олиб борилади), жисмоний тарбия ва соғломлаштириш (5).

Танлов муддати — эълон чиққан кундан бошлаб бир ой.

Қуйидаги манзилга мурожаат қилинсин: 700015, Тошкент шаҳри, Ойбек кўчаси, 45-уй.

«Ўзбекгидроэнергострой» трестининг
БОШ ЎҚУВ-КУРС КОМБИНАТИ
**қуйидаги ихтисослар бўйича
эркин қабул йўли билан
ЎҚИШГА
ТАКЛИФ ҚИЛАДИ**
КУНДУЗГИ ЎҚИШГА:
занжир-тасмали ва пневмоғилдиракли кран машинисти, экскаватор машинисти, ғишт терувчи — «ТашГРЭСстрой» қурилиш-монтаж бошқармасида ишлаш учун.

МАШҒУЛОТЛАР — 18 ФЕВРАЛДАН БОШЛАНАДИ;

КЕЧКИ ЎҚИШГА:
электр пайвандчи
МАШҒУЛОТ — 4 МАРТДАН БОШЛАНАДИ.

Ўқиш муддати ихтисос билан боғлиқ ҳолда 3—4 ой.

Ётоқхона мавжуд, ойига 102 сўмдан стипендия тўланади.

Ўқиш учун комбинат ҳисоб хонасига нақд пул тўлаш ёки ташкилот томонидан пул ўтказиш йўли билан тўланади.

Барча масалалар юзасидан қуйидаги манзилга мурожаат қилинсин: 700170, Тошкент шаҳри, «Комсомол 40 йиллиги» кўчаси, 39«а»-уй. Телефонлар: 67-97-78, 67-97-97.

ЎЗБЕКИСТОН ДАВЛАТ КИМЁ САНОАТИ КОНЦЕРНИ
1991 йил май ойида Нью-Йорк дорилфунунида (АҚШ) ўтказиладиган
2 ҲАФТАЛИК МЕНЕЖЕРЛАР КУРСЛАРИГА
корхона раҳбарлари орасидан
ТИНГЛОВЧИЛАР ҚАБУЛ ҚИЛАДИ

Қуйидаги манзилга мурожаат қилинсин: Тошкент шаҳри, Лоҳутий кўчаси, 42-уй, 211, 215-хоналар.

Телефон: 33-82-16 (1991 йил 20 февралгача).

Ўзбекистон ССР Фанлар Академияси
**БИОХИМИЯ ИНСТИТУТИ
хўжайра биологияси лабораториясининг кичик илмий ходими бўш лавозимига
ТАНЛОВ
ЭЪЛОН ҚИЛАДИ**
ТАНЛОВ МУДДАТИ — ЭЪЛОН ЧИҚҚАН КУНДАН БОШЛАБ 30 КУН.

Ҳужжатлар қуйидаги манзилга юборилсин: 700125, Тошкент шаҳри, М. Горький проспекти, 56-уй.

Ўзбекистон ССР Телевидение ва радиоэшиттириш давлат қўмитаси жамоаси телевидение Бош директори Б. Муҳамедовга онаси

**ХОЛИСХОН
ИСМОИЛ ДОМЛА
қизининг**

вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия изҳор қилади.

Тошкент давлат муаллимлар тайёрлаш олий билимгоҳи ректорати, партия қўмитаси, касаба уюшмаси ҳамда ўзбек ва қозоқ филологияси куллиёти жамоаси ўзбек тили ва адабиётини ўқитиш усулшунослиги кафедрасининг мудири, Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган ўқитувчи, педагогика фанлари номзоди, доцент

**Қудрат
АҲМЕДОВнинг**

вафот этганлигини чуқур қайғу билан билдириб, марҳумнинг оила аъзоларига таъзия изҳор қилади.

ТЕГИРМОН ИШГА ТУШДИ

Кейинги пайтда жумҳуриятимизнинг кўпгина жойларида унутилган халқ анъаналарини тиклашга, уларга янгича руҳ бериб, ривожлантиришга ҳаракат қилиняпти. Бундай хайрли тадбирлар Иштихон районида ҳам кенг амалга оширияпти. Жумладан, илгари бузиб ташланган тегирмонлар, мойжувозлар қайтадан тикланиб, ишга туширилмоқда.

Районда ҳозирга келиб тўртта сув тегирмони, 19 та электр тегирмони ва 36 та мойжувоз фаолият кўрсатиб турибди. Ўзига хос усулда қурилган бу иншоотларда анчагина ун ва ёғ-мой маҳсулотлари ишлаб чиқарилмоқда.

Бу ерда халқ анъаналарини жонлантиришда ишбилармон кишиларнинг хизматлари катта бўляпти. Масалан, А. Бердиқулов номли жамоа хўжалигида яшовчи уруш ва меҳнат фахрийси Қосим Кўбаев ишга яроқсиз техника ускуналаридан электр ёрдамида ишлайдиган тегирмон созлади. Ҳозир пенсионер ясаган тегирмонда кунига деҳқонларнинг 1 тоннадан зиёд дони унга айлантирилмоқда.

**Р. УРОЛОВ,
Самарқанд вилояти.**

АНЖУМАН АРАФАСИДА

Шу йил март ойининг ўрталарида атамаларни тартибга солиш масалаларига бағишланган республика илмий-амалий конференцияси бўлиб ўтади.

Куни-кеча ана шу анжуманга бағишланган тайёргарлик кўриш ташкилий қўмитасининг навбатдаги йиғилиши бўлиб ўтди. Унда Ўзбекистон халқ ёзувчиси Иброҳим Раҳим, ҳуқуқшунослик фанлари доктори Ғ. Аҳмедов, филология фанлари докторлари К. Назаров, Р. Дониёров, ЎзССР Вазирлар Маҳкамаси ҳузуридаги республика Атамашунослик қўмитаси раисининг ўринбосари Ҳ. Бектемиров, ёзувчи Мирза Карим, таржимон С. Тоиров ва бошқалар анжуманни ўтказишга тайёргарлик, атамаларни тартибга солиш муаммолари хусусида сўзладилар.

Анжумангача рўзномаларда давра суҳбатларини ташкил этиш, телекўрсатувлар уюштириш масалалари ҳам режалаштирилган.

ШАҲАР КОМИТЕТЛАРИ ЎРНИГА КЕНГАШЛАР

● Республика шаҳарларида маҳаллий саноат ва коммунал-маиший корхоналар ходимлари касаба уюшмаларининг бир йўла ўнта шаҳар комитети тугатилди.

Энди уларнинг вазифаларини йирик саноат корхоналари касаба уюшмалари комитетлари раисларининг районлар ва шаҳарларда тузилган тармоқ касаба уюшмаси ташкилотлари фаолиятини мувофиқлаштириш кенгашлари бажаради.

— Янги структуралар — лавҳани ўзгартириш эмас, балки озод касаба уюшмаларининг кўпроқ демократия асосида бирлашишидир, — деб ҳисоблайди республика касаба уюшмалари федерацияси кенгашининг котиби, Ўзбекистон ССР халқ депутати О. Адаманов. — Республикадаги тармоқ касаба уюшмаларида юздан зиёд ана шундай раислар кенгашлари тузилди.

Касаба уюшмалари кенгашлари халқ депутатлари билан биргаликда бошқа ижтимоий-иқтисодий масалаларни ҳал қилиш билан ҳам шуғулланади.

(ЎзТАГ мухбири).

СПОРТ

КУРАШ:

Шарқона беллашувлар

● Кейинги йилларда оммавийлашиб бораётган шарқона беллашув турларидан бири таэквондо бўйича мусобақалар Гулистон шаҳрида ҳам ўтказилди. Бу ерда касаба уюшмалари кўнгилли спорт жамияти полвонлари ўртасида шаҳар биринчилиги бўлиб ўтди. Янгиер, Ширин, Сирдарё ва Ховосдан келган курашчилар ўртасидаги баҳслар кўпчиликда яхши таассурот қолдирди. Айниқса Ф. Расулов, Б. Емельянов, В. Пак, Р. Нам каби устозларнинг шогирдлари маҳорат кўрсатишди.

БОКС:

Ғолиблик супасида

● Индонезия пойтахтида мамлакат президенти кубоги учун ўтказилган анъанавий мусобақада Совет чарм қўлқоп усталари биринчи ўринни эгаллашди. Саккизинчи марта уюштирилган бу баҳсда беш нафар боксчимиз финалга йўлланма олди. Жами тўртта олтин, битта кумуш, иккита бронза медали қўлга киритилди. Бу муваффақиятга муносиб ҳисса қўшган 63,5 килограмм вазнли когонлик Наримон Отаев ғолиблик супасига кўтарилиб, мутахассислар ишончини оқлади.

ФУТБОЛ:

Кураш давом этмоқда

«Пахтакор» хотира-совринии учун ўтказилаётган анъанавий мусобақада мавсумга тайёргарликни тобига етказаётган футболчилар астойдил ҳаракат қилишмоқда. Жумладан, олий лигачилар сафида ўйнашга шайланаётган пахтакорчилар иккинчи учрашувни Тўрақўрғоннинг «Ёшлик» жамоаси билан ўтказиб, дарвозага иккита жавобсиз тўп киритишди. Қолган ўйинларда қуйидаги ҳисоблар қайд қилинди. «Шаҳрихончи» — «Спартак»— 1:1, «Норин» — «Бағдодчи» — 3:2, «Сурхон» —«Нурафшон» — 0:5.

ИҚТИСОДИЙ ҚЎПОРУВЧИЛИККА ҚАРШИ

ИНСОФ БОРМИ?

Республикада Давлат хавфсизлиги комитетининг иқтисодий бузғунчиликка қарши тезкор кураш штабига жойлардан маълумотлар келиб турибди.

● Тезкор курашда бухоролик чекистлар ҳам фаоллик кўрсатишмоқда. Жумладан, Ромитан шаҳар бўлими ходимлари район ички ишлар бўлими хизматчилари билан ҳамкорликда Газли шаҳридаги «Ғазлитрансдобича» идорасининг ишчи таъминоти бўлими омборхонасида текшириш ўтказишди. Шуни таъкидлаш керакки, чекистлар бу омборхонага иккинчи бор ташриф буюришлари эди. Янги йил арафасида кўплаб миқдорда, озиқ-овқат маҳсулотлари яширилгани фош бўлиб, ўшанда ишчи таъминоти бўлими раҳбарлари тавба қилишган эди. Лекин, яна ўз билганларидан қолмадилар. Такрор текшириш бетартиблик яна ҳукм сураётганлигини кўрсатди. Омборда Германияда ишлаб чиқарилган 17200 шартли банка, жами 19872 сўмлик гўшт консерваси, 10 минг донадан кўпроқ «Охотничья» колбаса консерваси, 34500 сўмлик «Солями» колбасаси, шунингдек, 11 қути «Астра» сигаретаси, кўплаб гугурт ва бошқа нарсалар топилди. Қизиғи шундаки, колбасанинг килограмми 11 сўм 50 тийин бўлгани ҳолда ҳар бир донасини 11 сўм 50 тийиндан сотилган. Колбасалар тортиб кўрилганда ҳар бири 750—800 граммдан ошмади. Демак харидор ҳақидан 2 сўм — 3 сўмдан ўмаришган.

● Тошкент вилояти чекистлари ишчи назорати гуруҳи билан ҳамкорликда Бекободдаги «Узспортторг» базасига қарашли 44-дўконда текшириш ўтказиб, кўплаб велосипед, Болгарияда ишлаб чиқарилган спорт кийимлари, жами 7247 сўмликдан зиёд молни яшириб қўйишганини аниқлашди.

● Самарқандлик чекистлар социалистик мулкни талон-торож қилувчиларга қарши тезкор кураш бўлими вакиллари билан ҳамкорликда Пайариқ матлубот жамиятининг дўкон мудири Маҳмудовнинг уйидан 28 та холодильник, кўплаб миқдорда дазмол, электр иситгич ва чинни буюмлар яширилганлигини аниқладилар.

Ўзбекистон Давлат хавфсизлиги комитетининг жамоатчилик билан алоқа маркази.

Бош муҳаррир Р. РАҲМОНОВ.

Рўзнома таҳрир ҳайъати: Ҳ. ИКРОМОВ, Н. М. МАЖИДОВ С. МУҲАММАДЖОНОВ, М. Қ. МУҲСИМОВ (бош муҳаррир ўринбосари), Т. Н. НАЖМИДДИНОВ (бош муҳаррир ўринбосари), В. Т. ОДИЛОВ, М. Қ. ПИРМАТОВ, Р. Қ. ТУРСУНОВ, Ш. О. УБАЙДУЛЛАЕВ, А. С. УСМОНОВ, М. ХАЙРУЛЛАЕВ, Ж. ХОЛҚОСИМОВ, Э. С. ХУЖАЕВ (масъул котиб), М. ШЕРБУТАЕВ, О. ҲИКМАТОВ.

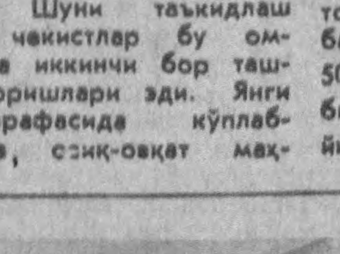

БИЗНИНГ МАНЗИЛГОҲИМИЗ: 700083, Тошкент, Ленинград кўчаси, 32.

БЎЛИМЛАР: муштарийлар фикрини ўрганиш ва хатлар — 33-21-43, 33-54-55, 32-53-16, 32-53-21, 33-11-49, 32-54-06; қайта қуриш ва ижтимоий адолат — 32-55-70, партия турмуши — 33-34-69, 33-38-55, 32-53-97, 32-57-19, саноат, қурилиш ва транспорт — 33-47-80, 33-81-48, 32-53-14, 32-54-09; қишлоқ хўжалиги — 33-76-04, 33-07-20, 32-53-15, 32-53-70; совет қурилиши — 33-15-29, 32-57-20, 32-54-18; фан, маданият ва халқ таълими — 33-44-51, 32-57-21; адабиёт ва санъат — 33-20-36, 33-12-56, 32-54-35, 32-55-18; ахборот ва спорт — 33-14-24, 32-55-17; ахлоқ-одоб — 32-54-29; фельетонлар — 32-54-27; безатиш — 32-57-22.

УЗ МУХБИРЛАРИМИЗ: Бухорода — 3-96-12, Гулистонда — 2-63-48, Жиззахда — 3-31-86, Қаршида — 3-25-79, Наманганда — 6-54-11, Самарқандда — 35-22-90, Тошкентда — 32-53-20, Урганчда — 6-80-04, Фарғонада — 6-90-09.

«СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ» («Советский Узбекистан») Орган ЦК Компартии Узбекистана

Нашр кўрсаткичи 64583.

Буюртма № 4871.